

ROMA AETERNA

SIGNIFICATIO VERBORVM

Capitula XXXVI-LI

*Iōannēs Paulus Ferdinandī Flūminis
sive Murgēnsis composuit*

Hoc est vocabularium significationem praebens vocabulorum libri, cui titulus est 'Roma Aeterna'. Haec criteria sequitur:

1) addita sunt ea vocabula et finitiones libri cui titulus est 'Familia Romana', quae alio sensu iterum in hoc volumine inveniuntur;

2) ut exscripta sint vocabula et finitiones sicut in libro inventa, tamen nonnullis iisque imaginibus significatis additae sunt aliae finitiones;

3) si finitiones sunt plùs quàm una, omnes enumerantur;

4) quantitas vocalium deest nisi eâ vocabulum aut casus ab alio distinguatur; infinitivus coniugationis secundae semper -êre scribitur, ut ab tertiâ distinguatur; item ablativus singularis primae declinationis semper -â et genetivus singularis atque accusativus nominativusque pluralis quartae declinationis semper -ûs scribitur, ut ab aliis casibus distinguantur.

5) adverbia et coniunctiones ab aliis orationis partibus apice (´) super ultimam vocabuli vocalem addito distinguuntur: cf. certò (adverbium) et certo (ablativus vel dativus singularis adiectivi certus -a -um).

MMDLIII vocabula addita

A

ab-alienare (< alienus) ↔ conciliare
ab-dere -didisse -ditum = celare
ab-ducere = ab aliquo ducere, removêre, auferre, avertere, tollere
ab-esse a-fuisse = 1. ↔ adesse; 2. non multum abest quin: paene fit
ab-horrêre ab ↔ convenire ad
ab-igere -egisse -actum = ab loco boves agere, pellere
ab-ire = 1. ↔ ad-ire; 2. in aliquid abire: in aliquid mutare; 3. in alicuius mores a.: alicuius mores sequi
ab-olêre -evisse = delêre
ab-olescere -evisse = aboleri, e memoria exire
ab-ripere = vi abducere, auferre, tollere, rapere, eripere
ab-rogare = iussu populi adimere
ab-rumpere = subito finire
abs-cedere = abire (↔ accedere)
ab-solvere ↔ condemnare, culpâre
abs-terrêre = deterrêre
abstinens -entis ↔ cupidus
abs-tinêre <abs +tenêre = 1. aliquem /aliquid procul ab aliquo tenêre; 2. bello abstinêre: a bello se abstinere, non agere
abs-trahere = distrahere
abs-sumere = 1. consumere, perdere; 2. occidere
abundantia -ae *f* = nimia copia
ac-cedere = 1. adire; 2. addi
ac-cendere = 1. incendere, ignem ex aliquo facere; 2. excitare, incitare; 3. suscitare, exsuscitare
acceptus -a -um = gratus
accessio -onis *f* = quod accedit (: additur)
ac-cidere = 1. fieri; 2. (fama) accidit: affertur, auditur; 3. ad aures pervenire, audiri
ac-cingere = cingere; accingi: se armare
ac-cipere = 1. datum sumere; 2. recipere, admittere; 3. audire, discere; 4. animo capere
ac-cire = arcessere, vocare
ac-clamare = clamare (multitudo)

ac-cubare = ad mensam cubare
ac-cumbere -cubuisse = accubantem se ponere
acer acris acre = 1. cupidus agendi, impiger; 2. cruentus
acerbus -a -um = 1. ↔ dulcis; 2. molestus, durus
acervus -i *m* = res collatae et in unum collectae
acies -ei *f* = 1. exercitus in tres ordines instructus; 2. proelium; 3. sensus acer, vis videndi
ac-quiescere -quievisse = quietus fieri
actio -onis *f* < agere
acutus -a -um = 1. qui bene secat; 2. id cuius extrema pars vulnerat; 3. (sonus) acutus: clarus, tenuis (ut vox mulieris) ↔ gravis
ad +acc = 1. ↔ ab; 2. casus dativus; 3. tempus aut locus quando aut ubi aliquid finit; 4. motus; 5. apud; 6. causa (cum gerundio); 7. ad + numerus: circa, circiter; 8. ad hoc: praeterea
ad-amare = amare incipere
ad-ducere = 1. ad aliquem ducere, afferre, inducere, ↔ abducere; 2. trahere
ad-eò = 1. tam valde, ita; 2. adeo +*adi*: tam; 3. praeterea
ad-hortari = hortari
adhortator -oris *m* = qui adhortator
ad-icere (-iicere) -io = addere
ad-igere = cogere
ad-imere -emisse -emptum = ↔ dare
ad-ipisci -eptum = (rem optandam) consequi, habêre incipere (↔ amittere)
aditus -us *m* < adire
ad-iungere = 1. addere; 2. iungere
ad-ministrare = regere
ad-mirari = 1. mirari (rem magnificam); 2. aliquem optimum existimare
ad-miratio -onis *f* < admirari
ad-miscêre = addendo miscêre
ad-modum = valde, plane
ad-monêre = 1. monêre; 2. admonêre alicuius: a. de aliquo
admonitus -us *m* < admonêre

ad-movère = 1. dare, apponere (ubera, aures, manûs, et c.); 2. afferre aliud prope alio; 3. adducere
adnotatiuncula -ae *f* = commentarius brevis
adolescere -levisse = adulescens fieri
ad-optare = loco filii in familiam suam suscipere
adoptio -onis *f* < adoptare; in adoptionem dare: adoptandum dare
ad-oriri = oppugnare
ad-stare = stare ad/prope aliquem
ad-suescere (+*dat*) = usu noscere et morem sibi facere
adulter -eri *m* = qui adulterium fecit
adulterium -i *n* = facinus coniugii violandi
aduncus -a -um = extremâ parte curvus
advena -ae *m/f* = is qui advenit
ad-venire = ad locum venire
adventus -us *m* < advenire (↔ discessus)
adversari (+*dat*) = adversus loqui, resistere
adversarius -i *m* = qui adversus est, hostis
adversum +*acc* = 1. adversus; 2. contra
adversus -a -um = 1. ↔ secundus;
2. contrarius; 3. (vulnus) adversum: in pectore acceptum; 4. ex adverso: a fronte, ante se; 5. in loco contrario positus, oppositus
ad-vertere = animadvertere
ad-vocare = vocare ad locum
aedes -is *f* = 1. templum; 2. *p*/domus
aedilis -is *m* = magistratus qui vias, aedificia publica ac ludos curat.
aedilitas -atis *f* = dignitas aedilis
aeger -gra -grum = 1. ↔ sanus; 2. aeger animi: maestus
aegre = 1. ↔ libenter; 2. aegre pati/ferre: moleste pati/ferre; 3. vix, magno cum labore
aêneus -a -um = aereus
aequalis -is *m/f* = homo eiusdem aetatis
aequare = 1. aequus esse (atque); 2. aequum facere
aequor -oris *n* = mare summum, mare
aequus -a -um = 1. eiusdem qualitatis aut quantitatis; 2. constans; 3. (locus) aequus ↔ clivus; 4. iustus, omnibus

aeque probandus; 5. iustus (↔ iniquus = in-iustus); 6. aequum est: oportet
aerarium -i *n* < aes = locus ubi pecunia publica deponitur ac servatur
aeratus -a -um = aere opertus
aereus -a -um = ex aere factus
aes aeris *n* = 1. metallum ferro pretiosius ex quo asses efficiuntur; 2. pecunia, asses
aetas -atis *f* = 1. anni quos aliquis vixit; 2. tempus, aevum; 3. aetatem agere: vivere
aeternus -a -um = perpetuus
aether -eris *m* = aer summus, caelum
affectare = adipisci conari, petere
af-ferre at-tulisse al-latum < ad-ferre =
1. ferre prope; 2. nuntiare
af-ficere -io -fecisse -fectum =
1. permovère, commovère, tangere;
2. (morbo) affici: (in morbum) conici
af-firmare = certò dicere
af-fluere = ad aliquem locum fluere
Africus -i *m* = ventus qui ab Africâ flat
agere egisse actum = 1. auctor actionis esse;
2. agitur: fit; 3. euntem facere (ante se);
4. agi: fieri; 5. efficere; 6. sub aliquo a.: sub alicuius imperio agere; 7. gerere, se praebère/ostendere; 8. causam alicuius a.: oratione defendere aliquem; 9. causam agere: reum in iudicio defendere; 10. se a.: agere, se praebère; 11. cum populo agere: ius populo dicere; 12. cum aliquo agere: colloqui; 13. agitur res/de re: in discrimine est; 14. de vectigalibus agitur: vectigalia aguntur; 15. de aliquo actum esse: rem alicuius actam esse
agger -is *m* = vallum e terrâ factum
ag-gredi -gressum = 1. oppugnare, adoriri;
2. a. ad: incipere; 3. a. +*inf*: incipere, conari
agitare = 1. citò movère; 2. agere; 3. vitam agere, vivere; 4. animo/ secum agitare: cogitare; 5. exagitare
agitatio -onis *f* = < agitare
agmen -inis *n* = 1. exercitus progrediens;
2. iter, cursus ordine facere

agna -ae *f* = agni femina
agnoscere -ovisse = recognoscere
agrarius -a -um = de agro (dividendo)
agrestis -e <ager = rusticus
agrestis -is *m* = agricola
ala -ae *f* = 1. quibus aves volant; 2. cornu
alatus -a -um = qui alas gerit
alere -uissse altum = 1. cibum dare; 2. tueri, sustinere; 3. augere
ales -itis *f* = avis
aliàs *adv* = alio tempore
al-ibi = alio loco
alienus -a -um = 1. non suus, alterius; 2. peregrinus, extraneus
aliò *adv* = 1. ad aliud; 2. in alium locum
aliquam-diù = aliquantum temporis (nescio quamdiu)
ali-quandò = 1. aliquo tempore (nescio quando), olim; 2. tandem
alius -a -ud = 1. ↔ idem; 2. alter; 3. alii ... alii: hi ... illi; 4. alius aliâ viâ: alter alterâ viâ (primâ), alter alterâ (secundâ)
al-ligare = ad aliquid ligare, vincere, ligando coniungere
al-loqui <ad-loqui
altaria -ium *n pl* = ara
altus -a -um = 1. ↔ humilis; 2. profundus, ↔ brevis
alveus -i *m* = 1. res cava; 2. (fluminis) a.: spatium inter ripas
amarus -a -um = acerbus
amatorius -a -um <amor
ambo -ae -o (*acc* -os -as -o) = 1. duo simul (contrâ uterque tempore diverso significat); 2. res naturaliter duplex significat, ut ambae manûs.
a-mens -entis = cui mens abest, insanus
amictus -us *m* = pallium
a-migrare = migrare
amphora -ae *f* = vas inferiore parte acutâ qui utrimque prehendere et portari poterat
am-plecti = 1. complecti; 2. retinere
ampliare = amplificare
amplificare = ampliorem facere
amplius = plus

amplus -a -um = magnus, latus et altus
an = 1. aut; 2. nonne; 3. num; 4. an quicquam: nihil enim
anceps -cipitis = 1. in utramque parte versus; 2. dubius
ancile -is *n* = clipeus Saliorum
anguis -is *m* = serpens
angulus -i *m* = pars aedificii ubi duo muri conveniunt
angustiae -arum *f pl* (< angustus) = fauces
animus -i *m* = 1. ↔ corpus; 2. (bonus) animus ↔ timor; 3. animus (fortis): fortitudo, virtus; 4. animi: fortitudo, superbia; 5. in animo alicui est: consilium alicuius est, certum alicui est
annalis -e <annus
annalis -is *m* = (libri) annales: chronici
anniversarius -a -um = qui quottannis fit
annuus -a -um = qui annum manet
ante = antea
ante-cedere = praestare, melior esse (quam)
ante-ire = 1. alicui a.: ire ante aliquem; 2. antecedere
ante-ponere = praeferre
antrum -i *n* = locus apertus inter saxa
anxius -a -um = trepidus, timidus
aper apri *m* = porcus fesus qui in montibus habitat
aperire = 1. ↔ claudere; 2. patefacere, palam ostendere
ap-parare = parare
apparatus -us *m* < apparare
ap-parère -uissse = 1. in conspectum venire; 2. apparere: planum est, intellegitur
ap-pellare = 1. nominare; 2. vocare; 3. alloqui
ap-pellere -pulsisse -pulsum = navem ducere
apte = commode
aptus -a -um = idoneus, conveniens
apud +*acc* = 1. cum; 2. iuxta; 3. in +*abl*
aqua -ae *f* = 1. quod fert nimbus et sitem restinguit; 2. aquae ductus: opus quo aqua de montibus in urbem deducitur
aquari = aquam petere
aquator -oris *m* = qui aquatur
Aquilo -onis *m* = 1. ventus qui a septentrionibus flat; 2. septentriones

ara -ae *f* = locus in quo sacrificia fiunt
arbitr -tri *m* = 1. testis; 2. is qui decernit, iudex aequus
arbitrium -i *n* = iudicium, imperium
arcêre = prohibêre
accessere -ivisse -itum = aliquem venire facere, vocare
arcuatus -a -um = qui formam arcûs habet
arcus -us *m* = 1. quo sagittae iaciuntur; 2. opus curvum inter duas columnas factum
ardêre -sisse -sum = ignem et fumum ferre
ardor -oris *m* = 1. studium ardens; 2. calor urens
area -ae *f* = 1. spatium apertum; 2. spatium ad domum aedificanda
arguere -uissse -utum = 1. verum esse demonstrare; 2. accusando dicere, accusare
argumentum -i *n* = id quod arguitur
aries -etis *m* = 1. ovis; 2. machina bellica ad portas decutiendas
armare = 1. armis parare; 2. se a.: arma capere
armatura -ae *f* = milites; levis a.: milites leviter armati
armentum -i *n* = pecus maius, boves
armilla -ae *f* = ornamentum rotundum quo brachium ornatur
ar-ripere -uissse -reptum = apprehendere
ars artis *f* = 1. id quod aliquis facere potest; 2. scientia; 3. artes: philosophia, litterae, cet.; 4. artes: mores
artifex -icis *m* = vir artis peritus
artus -a -um = 1. confertus, angustus; 2. a. somnus: gravis somnus
arvum -i *n* = ager qui aratur
arx arcis *f* = mons arduus naturâ et opere munitus
asper -a -um = 1. durus, difficilis, molestus; 2. (locus) asper: difficilis, iniquus
as-sensus -us *m* < assentire
as-sentire/-ri + *dat* = consentire cum
as-sequi = consequi, adipisci
assiduus -a -um = qui semper adest
as-signare = 1. tribuere (suam cuique partem), utendum tradere; 2. destinare

as-sumere = 1. sibi prudentiam assumere: se prudentem esse affirmare; 2. sumere
as-surgere = surgere
astrologus -i *m* = qui astris studet
astrum -i *n* = stella
asylum -i *n* = locus tutus quo confugiunt profugii
at = 1. sed; 2. tantum, saltem; 3. tamen
athleta -ae *m* = homo qui in ludicris certat
atrium -i *n* = 1. locus domi amplus; 2. locus columnis circumdatus
atrox -ocis = crudelis, inhumanus
at-tingere -tiggisse -tactum <ad+tangere = 1. tangere; 2. pervenire; 3. contingere, iuxta esse, vicinus esse
attonitus -a -um = stupefactus
auctor -oris *m* = 1. is a quo res orta est, qui primus rem constituit (originis auctor: pater); 2. is qui aliquid egit; 3. aliquem auctorem sequi: alicuius exemplum sequi; 4. (patres) auctores fieri: regem creatum probare; 5. a. esse alicuius rei: suadere aliquem rem; 6. a. esse: tradere
auctoritas -atis *f* = 1. ius imperandi, potentia; 2. sententia, consilium
audire = 1. auribus sonum accipere; 2. animadvertere; 3. exaudire (quod parvâ voce dicitur); 4. dicto audiens esse: parêre
au-ferre abs-tulisse ab-latum <ab-ferre = 1. ferre procul; 2. eripere
augur -is *m* = sacerdos qui auspicatur
augurium -i *n* = 1. auspicium; 2. sensus rei futurae, omen
augustus -a -um = deo dignus, magnificus
aula -ae *f* = regia
aura -ae *f* = ventus levis
auratus -a -um = auro opertus
aureus -a -um = 1. ex auro factus; 2. illustris, pulchrus (ut aurum)
aureus -i *m* = nummus aureus (I aureus = XXV denarii = C sertertii)
aurora -ae *f* = prima lux (ante solem ortum)
auspicari = aves aspicere (quae numen deorum ostendunt)
auspicatô = postquam auspicatus est

auspiciū -i *n* = 1. signū aviū divinū;
2. ius auspicii, imperiū ducis (nam
dux solus belli auspiciū habet)

Auster -tri *m* = 1. Notus; 2. meridiēs

avaritia -ae *f* < avarus

a-vehere ↔ advehere

a-vellere -vellisse -vulsum = abripere

avêre = valde cupere

a-vertere = 1. vertere aliò (et procedere);

2. prohibêre; 3. removêre; 4. facere
aliquid vertere, arcêre

avitus -a -um < avus

a-volare = avehi quasi volans

avus -i *m* = pater patris/matris

B

balneae -arum *f* = balnea publica

barba -ae *f* = capilli infra os auresque

basilica -ae *f* = aedificiū publicum in quo
et alia multa negotia aguntur et ius inter
cives dicitur

bellare = bellum gerere, pugnare

bellator -oris *m* < bellare = miles

bellicosus -a -um = belli studiosus

bellicus -a -um < bellum

benignus -a -um = qui alicui bene vult

bibliotheca -ae *f* = locus ubi libri servantur

biduum -i *n* = duo dies

bini -ae -a = 1. II et II; 2. duo, ambo; 3. duo
(pluralia tantum)

blande = urbane

blandiri (+ *dat*) = blandis verbis suadêre

blandus -a -um = concilians, laudans

boarius -a -um < bos

bonum -i *n* = 1. bona res, ↔ malum;

2. bona: ea quae aliquis possidet

bos bovis *m/f(pl)boves boum, dat/abl*
bobus) = pecus maius

brevarium -i *n* = liber brevis

brevi = brevi tempore, mox

brutus -a -um = stultus

C

cadere cecidisse = 1. de alto loco ad humum
movêre; 2. minuere; (animus) cadere:
(animus) minui

caecus -a -um = 1. qui vidêre non potest;
2. dubius, qui nescit quo eat; 3. animo
captus

caedes -is *f* = 1. <caedere; 2. caro

caelestis -e = 1. <caelum; 2. caelestes: di

calamitas -atis *f* = mala fortuna, clades

calcar -aris *n* = stimulus (< stimulare)

ferreus in pedis posterioris parte ligatus
ad equos stimulandos

callidus -a -um = prudens ac peritus

callis -is *f* = via angusta, difficilis

candelabrum -i *n* = sacrum Iudaeorum quo
ignes tenentur

canere cecinisse = 1. cantare; 2. sonare
instrumentum; 3. aliquid canere: de
aliquo carminibus scribere; 4. versibus
praedicere; 5. signum canere: tubâ
signum pugnae dare

cantare = 1. vocem pulchre sonare;

2. versûs canere; 3. versibus narrare

capere -io cepisse captum = 1. fugientem
prehendere; manibus prehendere; 2. vi
prehendere; 3. sumere; carpere, colligere;
4. (oppidum) expugnare; 5. continêre
(in se habêre) posse; 6. fugam capere:
fugere; 7. animo capere: intellegere

capra -ae *f* = animal cornua gerens atque in
montibus habitans quod per saxa salit et
carne cuius atque lacte homines aluntur

captivus -i *m* = miles bello captus

caput -itis *n* = 1. summa hominis, prima
animalium corporis pars; 2. prima urbs
imperii; 3. prima pars alicuius rei;
4. princeps; 5. homo; 6. vita; 7. capite
punire: puniendi causa interficere;
8. capitis damnare: ad mortem damnare;
9. capite census: proletarius

carina -ae *f* = trabs navis infima

caritas -atis *f* < carus = 1. amor, gratia;

2. magnum pretium, ↔ vilitas

carpentum -i *n* = currus duarum rotarum

casa -ae *f* = parva domus pauper

castellum -i *n* = locus munitus

castigare = reprehendere

castigator -oris *m* < castigare

castitas -atis *f* < castus

castra -orum *n pl* = 1. locus structus ut milites aliquamdiu morentur; 2. quartis castris: quarto die (exercitus in itinere cotidie castra ponit)

castus -a -um = pudicus; uxor casta: quae maritum solum amat

casù = fortè

casus -us *m* = 1. <cadere; 2. quo verba declinantur: nominativus, genetivus, dativus, accusativus, vocativus, ablativus; 3. id quod accidit; 4. quod fortè accidit, calamitas; 5. casu: fortè

caterva -ae *f* = multitudo hominum

caudex -icis *m* = stipes

causa -ae *f* = 1. id quare aliquis aliquo modo agitur; 2. res iudicanda; 3. alicuius causa: quod pro aliquo dici potest in iudicio

causâ +*gen* = ut +*coni*, ad +*ger*, ob +*acc*, praeter +*acc* (praepositio finalis); meâ causâ: quia mihi convenit

cavea -ae *f* = locus quo aves includuntur

cavêre cavisse cautum = 1. c. ne: vitare, curare ne aliquid accidat; 2. cavere +*coni*: cavere ne

cavus -a -um = cuius media pars vacua est

celare = occultare (↔ patefacere)

celeber -bris -bre = 1. (locus) quo multi conveniunt; 2. omnibus notus, illustris

celebrare = 1. celebrem facere, nobilitare; 2. (diem) c.: festum habêre

cella -ae *f* = locus in templo clausus

censêre -uisse -sum = 1. existimare, putare; senator iudicare, dicere id quod existimat; 2. civês censêre: pecuniam civium aestimare/numerare

ensor -oris *m* = vir qui censui praeest

census -us *m* <censêre (= aestimare) = pecunia quae censetur

centuria -ae *f* = 1. militum numerus C; 2. quaeque ex CXCIII partibus in quibus populus Romanus ex censu discriptus est

centuriatus -a -um = comitia c.: comitia quibus populus suffragio per centurias consules creat

centurio -onis *m* = 1. miles qui centuriae praefectus est; 2. unus ex binis milites singulis manipulis praefectis

cernere crevisse cretum = 1. vidêre (id quod procul abest); 2. discernere, distinguere, vidêre alium aliis dissimilem esse

certus -a -um = 1. ↔ dubius; 2. ineluctabilis; 3. (amicus) certus: fidus; 4. certum mihi est: certum consilium meum est; 5. c.um habêre: certo scire; 6. pro certo: certò; 7. eum certiore facere: ei nuntiare

cervus -i *m* = animal cuius cornua arboris rami videntur

cessare = 1. opus neglegere, minus agere; ventus cessat: v. minuitur; 2. desinere; 3. c. ab: neglegere

chronicus -a -um = (libri) chronici res singulis annis gestas continent

cingere cinxisse cinctum = 1. locum cingere: circum locum esse; 2. (gladio) cingi: se armare

cinis -eris *m* = quod igne relinquitur, ossa cremata

circa +*acc* = 1. circum; 2. circiter

circâ = circiter, circùm

circu-ire = circumire

circu-itus -us *m* (<circuire) = iter circum locum

circum +*acc* = 1. in loco/locum cuius fines aliquem/aliquid includunt; 2. in omnes partes

circùm = in loco cuius fines aliquem/aliquid includunt

circum-agere = 1. verti/versari facere; 2. convertere

circum-dare = 1. cingere; 2. rem collo (*dat*) circumdare: collum re c.

circum-ducere = ducere circum aliquid

circum-fundere = 1. aliud circum aliud fundere, circumdare, implicare; 2. circumstare; 3. circumfundi ei: circumstare eum

circum-ire = 1. ire circum aliquem locum; 2. aliquis ad singulos ire ut eos aliquid faciat

circum-sedêre = obsidêre
circum-sistere = circumdare
circum-stare = circum stare (pericula),
impendêre
circum-vallare = circumdare (exercitu,
vallo)
circum-vehi = locum circumvehi: circum
locum vehi (equo, vehiculo, et c.)
circum-venire = hostiliter circumdare
circus -i *m* = 1. locus ubi cursûs equorum
habentur; 2. orbis
citatus -a -um = citò currens
citò = 1. celeriter; 2. dicto citius: citius
quam dictum est
civilis -e <civis = 1. bellum civile: b. inter
cives; 2. qui civibus placet
civitas -atis *f* = cuncti cives, urbs
clades -is *f* = 1. ↔ victoria; 2. caedes;
3. calamitas, perniciis
clam = occulte
clamitare = magnâ voce clamare
clandestinus -a -um = clam factus
clarus -a -um = 1. lucens; 2. (vox) sonans;
3. nobilis
classiarii -orum *m pl* = milites navales
classis -is *f* = 1. navium numerus; 2. divisio
populi Romani
claudere -sisse -sum = 1. ↔ aperire;
2. includere; 3. obstare
clava -ae *f* = telum rude e ligno factum
clemens -entis = 1. ↔ severus; 2. moderatus,
temperatus
clementia -ae *f* <clemens
clipeus -i *m* = scutum rotundum
clivus -i *m* = 1. latus montis; 2. via quae in
clivo montis facta est
cloaca -ae *f* = fossa tecta
co-alescere -uisse = in unum crescere
coepta -orum *n pl* = opus coeptum, consilium
co-ercêre (co+arcêre) = vi prohibêre, domare
cogere co-egisse co-actum <co+agere =
1. vi persuadere; 2. convenire iubêre;
3. impellere ad aliquid faciendum
cogitatio -onis *f* <cogitare
cognatus -a -um = ab eodem ortus
cognomentum -i *n* = cognomen

cohors -rtis *f* = 1. decima pars legionis;
2. globus
co-hortari = hortari (multos)
cohortatio -onis *f* < co-hortari
co-ire = convenire
colere -uisse cultum = 1. campum arare;
2. curare; 3. (hominem) colere: curare,
diligere; 4. pacem c.: pacem servare
col-labi -lapsum = ad terram labi
col-laudare = laudare (multos)
collega -ae *m* = consul alterius consulis
collega est
col-ligare = vinculo coniungere
col-ligere -legisse -lectum = 1. ↔ spargere;
2. reputare
col-locare = 1. locare; 2. collocare in
aliquid: sumptus facere, aliquid emere
colloquium -i *n* <colloqui
col-lucêre = lucêre
colonia -ae *f* = civitas a colonis condita
colonus -i *m* = 1. <colere; 2. vir qui patriâ
relictâ novam terram incolit
colossus -i *m* = statua immensa
columba -ae *f* = avis quae signum pacis est
coma -ae *f* = crinis, capillus
comes -itis *m/f* = 1. is qui comitatur; 2. tibi
comes ire: te comitari
comicus -a -um ↔ tragicus
comis -e = benignus
comitari = aliquem c.: cum aliquo ire
comitatus -us *m* = comitum numerus
comitia -orum *n pl* = concilium quo rex
creabatur
commeatuus -us *m* = frumentum, cibus
commentarius -i *m* = liber reminiscendi
causâ scriptus
com-migrare = migrare cum omnibus bonis
com-mittere = (proelium) incipere; 2. (rem
alicui) committere: tradere, credere;
3. conflagrare; 4. (se periculo)
committere: obicere
commodum -i *n* = 1. bonum, res utilis; 2. c.
alicuius: quod alicui prodest
com-movêre = 1. afficere, permovêre
(animum); 2. bellum commovêre: b.
movêre (=inferre)

com-munire = munire
com-parare = parare atque colligere
com-pellere -pulisse -pulsum = 1. in eundem locum pellere (↔ dispellere);
2. cogere
com-perire -risse -rtum = cognoscere
com-plecti = 1. brachia circum corpus alicuius ponere; 2. cingere; 3. non praetermittere; 4. incedere, possidere, potiri
com-plêre -evisse -etum = 1. implêre;
2. addere quae desunt
complexus -us *m* <complecti
com-plorare = 1. plorare; 2. deflêre, lugêre
com-ploratio -onis *f* <complorare
com-ponere = 1. apte conficere; 2. facere ex composito; 3. (bellum) c.: finire ex composito; 4. colligere; 5. constituere, ordinare
compos -otis +*gen* = possidens, potens
compositus -a -um = 1. ex composito: ut convenit inter duos vel plures homines;
2. ↔ simplex; 3. arte compositus
com-prehendere = prehendere
com-primere -pressisse -pressum =
1. feminam c.: cum feminâ concumbere;
2. opprimere, sedare
com-probare = probare
con-cedere = 1. cedere; 2. (alicui) c.: cedere (↔ resistere); 3. (rem alicui) c.: (sponte) dare, tribuere (id quod poscitur)
con-cidere = 1. cadere (in loco), collabi;
2. perire
con-cidere -disse -sum = caedere
con-ciêre -civisse -citurum = concitare
conciliare = coniungere amicitîâ, amicam facere
concilium -i *n* = 1. populus convocatus;
2. societas (v.g. concilium Achaicum: Achaei et eorum socii)
con-cipere = accipere (in se, in animum)
con-citare = 1. ↔ mitigare; 2. risum c.: risum excitare
con-clamare = simul clamare
concordia -ae *f* ↔ discordia
concors -rdis = concordîâ coniunctus

con-cumbere -cubuisse = eidem lecto incumbere
con-currere -risse = 1. in eundem locum currere; 2. c. ad pugnandum, pugnare
conkursus -us *m* 1. <concurrere; 2. cursus in eundem locum ad pugnandum
con-cutere -cussisse -cussum = quater
con-demnare = poenam meruisse iudicare
con-dere = 1. constituere; 2. lustrum condere: lustrum peragere, censum facere; 3. abdere; 4. deponere
conditor -oris *m* = is qui urbem condidit
con-ferre con-tulisse col-latum = 1. in eundem locum ferre; 2. comparare;
3. se conferre (in locum): ire; 4. arma conferre (inter se): conflagrare; 5. signa conferre: proelium committere; 6. rem conferre (ad/in aliquid): re uti
confertus -a -um = densus
confessio -onis *f* <confiteri
confestim = statim
con-ficere -io -fecisse -fectum = 1. facere;
2. perficere; 3. confici: consumi, fieri invalidus; 4. interficere; 5. absumere;
6. subigere
confidentia -ae *f* <confidens
con-fidere = 1. fidere; 2. credere
con-finis -e = finitimus
con-fiteri -fessum = fateri
con-flagrare = flagrare, igne absumi
con-flictare = perturbare
con-fligere -xisse -ctum = proelio concurrere
con-fluentes -ium *m* = locus ubi fluvii conflunt
con-fluere = in eundem locum fluere
con-fugere = fugere in locum tutum
con-fundere -fudisse -fusum = 1. turbare;
2. permovêre
con-gredi -gressum = conflagrare
con-icere -iecissee -iectum = 1. iacere (in unum locum); 2. in catenas conicere: vinctum in carcerem mittere;
3. introducere; 4. collocare
coniectura -ae *f* = 1. coniecturam facere: intelligere id quod non palam dicitur;
2. coniecturâ perspicere: c.am facere

con-iugium -i *n* = coniugum vita communis
con-iunctio -onis *f* = 1. <coniungere; 2. pars orationis adnectens ordinansque sententiam

coniunx -iugis *m/f* = uxor/maritus

coniuratus -i *m* = 1. miles voluntarius qui duci ius iurandum dedit; 2. coniurati: qui coniuraverunt

con-quiescere = quiescere

con-sciscere -ivisse -itum = 1. decernere; 2. mortem sibi c.: se interficere

con-scius -a -um (rei) = qui rem scit

con-scribere = 1. (milites) c.: cogere et armare; 2. scribere

con-secrare = 1. sacrare; 2. Divum/Divam nominare

con-senescere -nuisse = senescere

consensus -us *m* <consentire

con-sentire = idem sentire, ire in eandem sententiam

con-sequi = 1. persecutum capere; 2. adipisci

con-serere -uisse -rtum; manum conserere: proelium committere

con-servare = integrum servare

con-siderare = reputare

con-sidere = 1. sedere incipere (↔ surgere); 2. sedem capere

consilium -i *n* = 1. voluntas, quod facere constituitur; 2. c. capere: constituere; 3. consilium (militare): c. in quo de re militari consultur; 4. prudentia; 5. eo consilio ut: animo faciendi

con-sistere -stitisse = 1. stare; 2. desinere

con-sociare = 1. communem facere; 2. socios inter se facere

conspicuum -a -um = conspicuus

conspicuum -us *m* = 1. quod oculis videri potest; e conspectu: ab oculis; 2. visus; 3. id quod inspicitur

conspicere = attente aspicere

conspicuum -a -um = nobilis, qui prae aliis conspicitur

constans -antis ↔ turbatus

constantia -ae *f* <constans

con-stare -stitisse = 1. nummorum esse; 2. ex variis partibus constare: partes

varias habere; 3. idem manere; 4. firme stare; 5. constat (+*acc* +*inf*): certum est; 6. inter omnes constat/constitit: inter omnes convenit

con-stituere -uisse -utum = 1. consilium capere; 2. statuere; 3. locare (rem novam), primum facere

con-suescere -suevisse = adsuescere, solere

consuetudo -inis *f* = quod fieri solet

consul -is *m* = alter populo Romano praepositus

consularis -e <consul

consularis -is *m* = qui consul fuit

consulatus -us *m* = dignitas consulis

con-sulere -uisse -ltum = 1. interrogare quid faciendum sit; 2. inter se consulere, consultare; 3. consilium inire; 4. c. ei: curam habere de eo

con-sultare = consulere (inter se), de consilio agere

consultum -i *n* = senatûs c.: quod in senatu decretum est

con-sumere = 1. perdere; 2. extinguere, delere

con-surgere = surgere (magnâ cum dignitate)

con-temnere -tempnisse -temptum =

1. parvi aestimare, non temere; 2. non admittere id quod offertur

contemplari = intueri, inspicere

contemptus -a -um = contemnendus

con-tendere -disse = 1. properare; 2. certare; 3. nervos c.: omnibus viribus laborare, eniti

contentus -a -um (aliquâ re) = aliquid satis esse putare

con-ticescere -cuisse = tacitus fieri

continens -entis = 1. sine intervallo; 2. proximus

continens -entis *f* ↔ insula

con-tinere = 1. in se habere; 2. tenere;

3. prohibere maleficio, coercere

con-tingere -tigisse -tactum = 1. tangere;

2. cognatus esse; 3. contingit: accidit, datur

continuarere = continuum facere

continuum -a -um = sine intervallo

contio -onis *f* = 1. populus/exercitus convocatus; 2. contionem dare: contionem permittere
contionari = pro contione loqui
contra + *acc* = 1. alicui oppositus; 2. alicui contrarius, adversarius; 3. non procul
contrâ ↔ item
contra-dicere = contra aliquem dicere, contraria dicendo respondere
con-trahere = 1. trahere, premere; 2. colligere; 3. verbum litteras perdere et prior littera producere
con-tremescere -muisse = valde tremere
contumelia -ae *f* = dictum indignum
conubium -i *n* = 1. coniugium; 2. conubii ius
con-valescere -luisse = validus fieri
con-vallis -is *f* = vallis angusta
con-vehere = conferre
con-venire = 1. aptus esse; 2. in eundem locum venire; 3. statui (inter varios); 4. in eandem sententiam venire; 5. convenit: oportet, decet
conventus -us *m* (< convenire) = concilium
con-vertere = 1.vertere; 2. in se convertere: sibi conciliare; 3. reverti; 4. converti: in orbem moveri, volvi
con-vincere = noxium iudicare, damnare
co-oriri -ortum = oriri
copia -ae *f* = 1. magna c.: multum; 2. copia (agendi): occasio, potestas; 3. copiam alicuius habere: aliquem in potestate habere; 4. copiae: milites; 5. copiae: opes
cor cordis *n* = 1. unum ex visceribus humanis in pectore locatum, in quo est sanguis; 2. animus, pectus; 3. cordi esse: gratum esse, placere
coram + *abl* = ante oculos alicuius
coram = ante oculos, praesens
cornicen -inis *m* = qui cornu canit
cornu -us = 1. os acutum ex capite prominens; 2. pars aciei dextra aut sinistra; 3. instrumentum curvum in proeliis sonatum
corona -ae *f* = ornamentum circulare (< circus) capitis

cor-ripere -uisse -reptum = 1. celeriter rapere; 2. reprehendere; 3. se corripere: citò surgere
cor-rumpere = 1. pravum/foedum facere, perdere; 2. a virtute aberrare; 3. aliquem corrumpere: mercede persuadere alicui; 4. violare
corvus -i *m* = avis rostro et pennis nigris
cos. = consul
cratis -is *f* = instrumentum supplicii quod in caput incitur
creare = 1. facere, legere; 2. procreare
creber -bra -brum = frequens
cremare = urere
crescere crevisse = 1. maior fieri; 2. augeri
crimen -inis *n* = id quod accusatur
criminari (< crimen) = accusare
crinis -is *m* = capillus, coma
cruciare = doloribus afficere
cruciatus -us *m* <cruciare
crudelis -e = saevus atque inhumanus
crudelitas -atis *f* <crudelis
cubile -is *n* = lectus
culmen -inis *n* = 1. summa pars (aedificii/ montis); 2. summa fortuna; 3. culmen hominis: caput
culpa -ae *f* = causa accusandi/puniendi
cultus -us *m* <colere = 1. cura; 2. modus vivendi, mores; 3. educatio (<educare)
cùm ... tum = et ... et, non modo ... sed etiam
cunctari = 1. dubie morari; 2. dubitare
cunctator -oris *m* = qui cunctatur
cuneus -i *m* = peditum multitudo quae parte angustâ est, deinde paulatim latius se extendit: _^_
cupido -inis *f* = cupiditas
cura -ae *f* = 1. animus in aliquo positus; 2. metus ne quid mali accidat; 3. res mihi curae est: rem curo
curare = 1. tueri, curam suscipere; 2. ↔ neglegere; 3. interesse; 4. -ndum curare: curare ut + *coni pass*
curia -ae *f* = 1. Curia: aedificium ubi senatus Romanus convenire solet; 2. divisio populi Romani

cursus -us *m* = 1. <currere; 2. certamen quo discernitur quis velocior sit; 3. iter; 4. flumen, aquae motus; 5. quaeque pars incepti

curvus -a -um = qui formam arcûs habet

custodia -ae *f* <custos = 1. in custodiam dare: in carcerem includere; 2. corporis defensio (<defendere); 3. statio unde vectigalia exiguntur

custodire = 1. curare ut aliquid servatum sit; 2. aliquem in carcere vigilatum tenêre

custos -odis *m* = is qui custodit

D

damnare = 1. condemnare; 2. capitis d.: ad mortem damnare

damnum -i *n* = res amissa, iactura

dapes -um *f* = cibus optimus, cena

dare dedisse datum = 1. tradere; 2. donare;

3. parare; 4. se dare: se dedere;
5. sermonibus se dare: sermones curare;
6. facere; 7. (ventis) vela dare: navigare;
8. omnia vela dare: velociter navigare;
9. muneri dare: dono dare, donare

de + *abl* = 1. ab (deorsum); 2. super + *abl*;
3. ob, propter; 4. ab (origo); 5. genetivus (partitivus)

de integro = denuo

dea -ae *f* (*pl dat/abl* -abus) = femina diva

de-bellare = 1. bello vincere; 2. bellandi finem facere

debilitare = debilem facere, ↔ firmare

de-cedere = 1. excedere; 2. mori

decem-viri -orum *m pl* = decem viri qui pro duobus consulibus summam potestatem aliquid temporis habuerunt

de-cernere -crevisse -cretum = 1. statuere quid faciendum sit; 2. (armis) decernere: pugnare; 3. statuere, censêre

de-cipere -cepisse -ceptum = fallere

de-clarare = 1. ostendere, notum facere; 2. significare

decor -oris *m* <decêre = pulchritudo

decorare <decus = ornare (honoribus)

decretum -i *n* = quod decretum est

de-currere = de loco currere

decus -oris *n* = 1. honos; 2. ornamentum

de-cutere -cussisse -ssum = percutiendo deicere

de-decus -oris ↔ decus

de-dere -didisse -ditum = 1. tradere (in alicuius potestatem); 2. (alicui) animum dedere/se dedere: studêre; 3. deditus: intentus

de-dicare = sacrare

deditio -onis *f* <dedere

de-ducere = 1. de loco in locum ducere;

2. (navem) deducere: de litore in mare ducere; 3. ducere; 4. coloniam d.: coloniam condere

de-fendere -disse -ensum =

1. ↔ oppugnare; 2. excusare; 3. favêre

defensor -oris *m* = qui defendit

de-ferre = 1. ferre in locum aliquem;

2. nuntiare, afferre; 3. honorem deferre: honorem praebêre; 4. ferre ad locum quendam; 5. ad aliquem d.: alicui mandare; 6. accusare (apud plebem)

de-ficere = 1. cessare, minui, recedere;

2. d. ab alio ad alium: alium deserere et transire ad alium; 3. (vires) eum d.: ei desunt; 4. (sol) deficere: obscurari

de-figere = 1. ensemble (in loco) defigere: ensemble intra corpus pulsare; 2. figere

de-flêre (rem) = illacrimare (rei)

de-formis -e ↔ formosus

deformitas -atis *f* = foeditas

de-fungi -functum = 1. re d.: rem conficere, peragere; 2. defunctum esse: contentum esse, satis habêre; 3. mori

de-icere = iacere deorsum

deinceps *adv* = 1. alius post alium; 2. deinde

de-inde = 1. tum, postea, secundum; 2. posthac

de-iurare = iurare

de-labi = de loco alto labi

delêre -evisse -etum = 1. ↔ addere;

2. absumere, perdere; 3. funditus diruere

deliberare = cogitare, reputare

delictum -i *n* = maleficium

de-ligare = alligare

de-ligere -legisse -lectum = eligere

de-linquere -liquisse -lictum = officio
deesse, male facere
delirare = demens esse
de-litescere -tuisse = se occultare
delubrum -i *n* = templum
de-mandare = mandare, committere
de-mens -entis = amens
demere -mpsisse -mptum = 1. ↔ addere;
2. adimere
de-mergere = submergere
de-mittere = 1. ↔ tollere; 2. deorsum
mittere
de-monstrare = 1. monstrare (verbis);
2. monstrare, significare
densus -a -um = (nimbus) d. ↔ tenuis
de-nuntiare = 1. imperare, edicere;
2. pronuntiare
de-pellere = de loco pellere
de-ponere = 1. ponere in tuto loco;
2. exonerare, onus humi ponere;
3. (curam) d.: dimittere, relinquere;
4. animam/vitam deponere: mori
de-populari = populari
de-portare = abducere (ad locum ab quo
venit)
de-poscere = dedi exposcere
de-precari = precari (ne quid fiat)
deprecatio -onis *f* < deprecari
de-prendere/-prehendere -disse -ensum =
1. prehendere; 2. aliquem invenire dum
improbum facit; 3. (inexpectatum)
invenire
depulsio -onis *f* = responsum quo crimen
depellitur (:refellit)
de-scendere = 1. ↔ ascendere; 2. accedere
de-sciscere -ivisse ab/ad = deficere
de-scribere = formas scribere
de-signare = statuere
de-sinere = 1. ↔ incipere; 2. desistere
de-sipere -io ↔ sapere
desperatio -onis *f* < desperare
de-spondere -spondisse sponsum = spondere
destinare = statuere, decernere
de-struere -uxisse uctum ↔ exstruere
de-tergere -sisse -sum = 1. delendo tergere;
2. patefacere (↔ celare)

de-trahere = 1. de loco trahere; 2. deorsum
trahere; 3. abducere; 4. contemnere
detrimmentum -i *n* = damnum
de-urere = igne consumere
de-vehere = avehere, abducere (navi)
de-vincere = plane vincere
dextera -ae *f* = dextra
dextra -ae *f* = 1. manus dextra; 2. ad
dextram: ad latus dextrum;
3. promissum
dicare = dedicare
dicio -onis *f* = potestas
dictator -oris *m* = dux cui regia potestas
datur
dictatura -ae *f* = dignitas dictatoris
dictitare = dicere identidem
dictum -i *n* = 1. quod dictum est, verbum;
2. imperium; 3. dicto audiens esse:
parere
dies -ei *m* = 1. spatium temporis XXIV
horarum; 2. tempus ubi sol lucet;
3. dies calendarii; 4. ad diem: singulis
diebus; 5. ante diem: ante tempus; 6. in
dies -ior: cotidie -ior
dies -ei *f* = tempus statutum
dif-ferre dis-tulisse di-latum = 1. moram rei
facere; 2. dissimilis esse
difficulus <difficilis
dif-fidere ↔ confidere
dignitas -atis *f* = 1. <dignus; 2. magistratus
di-gredi -gressum = discedere
di-lacerare = distrahere lacerando
dilectus -a -um = qui diligitur, carus
dilectus -us *m* < di-/de-ligere (milites) =
conscribere; dilectus agere: milites
conscribere
diligens -entis ↔ negligens
diligentia -ae *f* < diligens
di-ligere -lexisse -lectum = amare
di-lucescere = illucescere
di-micare = pugnare
di-micatio -onis *f* < dimicare
dimidium -i *n* = dimidia pars
di-mittere = 1. iubere discedere, a se
amittere; 2. amittere
di-rigere = (aciem) d.: ordine instruere

dir-imere -emisse -emptum = 1. dividere;
2. abrumpere
di-ripere -uisse -reptum (< dis- + rapere) =
1. populari; 2. rapere
di-ruere -uisse -utum = destruere
dis-cedere ↔ venire
dis-cernere = scire varias res similes non
esse
discessus -us *m* < discedere
disciplina -ae *f* = 1. quod discendum est;
2. ↔ licentia
discordia -ae *f* = animus contrarius inter
duos homines/factiones
di-scribere = in certas partes dividere
discrimen -inis *n* = 1. tempus periculosum;
2. discrimen facere: discernere
dis-cumbere = accumbere
dis-currere = in varias partes currere
(↔ concurrere)
dis-icere -iecisisse -iectum = 1. in varias
partes iacere; 2. diruere
dis-palari = passim palari
dis-par -paris = impar, dissimilis
dis-pellere -pulisisse -pulsium = in varias
partes pellere
di-spergere -sisse -sum = passim spargere
dis-plicere ↔ placere
dis-ponere = variis locis ponere
dis-sensio -onis *f* = discordia (↔ consensus)
dis-serere = varias sententias dicere
dis-sidere = dissentire
dis-similis -e ↔ similis
dis-simulare = simulando celare
dis-suadere ↔ suadere
di-stare = abesse
dis-trahere = 1. trahere in contrarias partes;
2. disiungere
dis-tribuere -uisse -utum = 1. describere;
2. dividere (inter eos)
districtus -a -um = occupatus (negotii) ↔
otiosus
ditare = divitem facere
ditissimus -a -um = divitissimus
diurnus -a -um ↔ nocturnus
diutinus -a -um = diuturnus
diuturnitas -atis *f* < diuturnus

diuturnus -a -um = qui diu manet
diversus -a -um = contrarius
di-videre -visisse -visum = 1. in varias
partes disiungere; 2. varias partes
discernere; 3. partiri
divinitus *adv* = a diis, divino modo
divinus -a -um (< deus) = sacer
divortium -i *n* = d. facere: uxorem dimittere
(e matrimonio)
divum -i *n* = 1. caelum apertum; 2. sub
divo ↔ sub tecto
divus -a -um = divinus
docere -uisse -ctum = 1. id quod magistri
faciunt; 2. fabulas docere: fabulas
populo dare in theatro
doctor -oris *m* = qui docet, magister
documentum -i *n* = exemplum quo aliquid
docetur
dolus -i *m* = consilium fallendi
domare -uisse -itum = 1. sibi parentem
facere; 2. feram parere docere
domesticus -a -um < domus = domus
domi *loc* = 1. in domo; 2. domi militiaeque
/ domi bellique: in pace et in bello
dominari = dominus esse (↔ servire)
dominatio -onis *f* < dominari
domo = a domo
domum = ad domum
domus -us *f* (*abl-o, pl acc-os*) = 1. locus
ubi familia moratur; 2. familia; 3. gens
donare < donum = 1. dare; 2. alicui re
donare: alicui rem donare
donec = 1. dum, tam diu quam; 2. quoad
donum -i *n* = 1. res quae datur; 2. militaria
dona: praemia virtutis
dorsum -i *n* = 1. tergum bestiae; 2. pars
posterior; 3. (montis) dorsum: mons
longus
dubitare = 1. incertus esse; 2. dubitare de
↔ credere; 3. dubitare num + *con*: non
credere + *inf*; 4. non dubitare + *inf*: non
cunctari
dubium -i *n* = procul/sine dubio: certe
dubius -a -um = 1. incertus, dubitans;
2. dubius alicuius: alicui dubius, non
confidendus

ducere -xisse ductum = 1. euntem facere (post se); 2. animam ducere: spirare;
3. res transitâ locum aliquem aperire;
4. scribere (lineas); 5. (uxorem) ducere: uxorem suam facere; 6. aedificare;
7. dux esse, exercitum anteire;
8. existimare; primum d.: optimum esse putare

ductor -oris *m* = qui ducit

ductus -us *m* (< ducere) = 1. exercitûs gubernatio (< gubernare); 2. aquae d.: opus quo aqua de montibus in urbem deducitur

dudum = paulò ante

duellum -i = bellum

dulcis -e = 1. ↔ acerbus; 2. iucundus, carus

dum = 1. inter tempus quod; 2. ad tempus quod; 3. usque ad; 4. +*coni*: dummodo

dum-modo +*coni* = si modo

duo -ae -o (*pl gen* duorum/duum) = II

du-plex -icis = 1. bis tantus; 2. duplex res: duae res pares

uplicare = duplicem (bis tanto maiorem) facere

durare = 1. durus esse, patiens esse;
2. integer manêre, trahi

durus -a -um = 1. ↔ mollis; 2. severus

duum-viri -orum *m* = duo viri qui negotium publicum curant

E

eà *adv* = eâ viâ, ibi

ec-quid = num

ec-quis -quae -quid/-quod = num quis/qui

edepol = per Pollucem!

e-dere -didisse -ditum <e+dare = 1. mittere foras; 2. partu e.: parere; 3. (mandatum) e.: eloqui, nuntiare; 4. facere, ferre

e-dicere = 1. publice imperare; 2. statuere

e-disserere = exponere, narrare

e-ducare = (liberos) alere, curare, docêre

e-ducere = 1. extrâ ducere; 2. in aciem e.: milites in aciem instruere

ef-ferre ex-tulisse e-latum = 1. pedem efferre: egredi; 2. tollere; 3. superbum facere; 4. se efferre: superbus fieri

ef-ficere -io = 1. facere; 2. causam ferre;
3. ex aliquo facere; 4. efficere ut: consequi, adipisci

effigies -ei *f* = imago

ef-fringere -egisse -actum = 1. frangere totum; 2. foribus effractis penetrare

ef-fugere -io = 1. ex aliquo fugere;

2. (locum) effugere: vitare

ef-fulgêre = valde fulgêre

ef-fundere <ex+fundere = 1. foras fundere;

2. vitam effundere: mori; 3. se e.: se spargere; 4. solvere, aperire

effusus -a -um <ef-fundere = 1. sparsus;

2. turbatus

egens -entis = qui rebus necessariis caret, pauper

egêre = (re necessariâ) carêre

e-gredi -gressum = 1. exire; 2. transgredi

e-icere -io = 1. extra locum icere; 2. se eicere: foras ruere

e-labi = 1. effugere; 2. ex parte interiore fugere

elegans -antis = qui arte urbanâ placet, decens

elephantus -i *m* = maximum animal quattuor pedum

e-loquens -entis = qui bene loquitur

e-loqui = plane loqui

e-ludere -sisse -sum = fallere ac deridêre

e-minêre = ex alicuius forma distingui

e-mittere = 1. edere; 2. vocem emittere: dicere

e-munire = firme munire

en = ecce

e-nervare = invalidum facere

enim-vero = profecto

e-numerare = ordine memorare

eò = 1. illuc; 2. eò +*adi* -ior/-ius: tantò -ior/-ius

eòdem *adv* = in eundem locum

epula -arum *f pl* = cena

epulari (< epulae) = cenare

equus -itis *m* = 1. miles qui ex equo pugnat;
2. cives dives qui senator non est

equester -tris -tre 1. < equus; 2. ordo e.: equites Romani

equidem = 1. ego quidem; 2. e. ego: equidem
e-rigere -raxisse -rectum = 1. tollere, extollere; 2. (animus) e-rigere: novâ spe afficere; 3. alte exstruere; 4. exspectatione erectus: cupide expectans, vigilans, animo excitato
error -oris *m* = 1. <errare; 2. falsa sententia
e-rubescere -rubuisse = rubêre incipere, rubens fieri
e-rudire +*abl* = educare, docere
e-ruditus -a -um = doctus (↔ rudis)
e-rumpere = subitò excurrere
eruptio -onis *f* < erumpere
e-scendere -disse = ascendere
et = 1. atque, ac; 2. etiam; 3. et ... et ↔ nec ... nec
Eurus -i *m* = ventus qui ab oriente flat
e-vadere = 1. effugere; 2. se ostendere, denique fieri; 3. (locum) e.: transgredi
e-vanescere -nuisse = 1. ↔ apparêre; 2. cessare
e-vehere = extrâ vehere
e-venire = 1. accidere; 2. cedere, sortiri, sortibus accidere
eventus -us *m* = exitus
e-vincere = persuadêre
e-vocare = invitare
ex/e +*abl* = 1. locus (interior) unde; 2. genitivus (partitivus); 3. materia; 4. secundum +*acc*; 5. propter; 6. homo, gens unde; 7. post
ex-aequare = aequare
ex-agitare = 1. iratum facere, incitare; 2. turbare, vexare
ex-animare = exspirare
ex-ardescere -sisse = ardêre incipere
ex-cedere = 1. exire; 2. e vitâ excedere: mori
excellens -entis = egregius
ex-cerpere -psisse -ptum = e loco carpere
ex-cidere (ex + cadere) = ex aliquo loco cadere
ex-cidere -disse -sum = delêre
excidium -i *n* < exscindere
ex-cipere -cepisse -ceptum = 1. recipere; 2. suscipere

ex-cire = evocare, excitare
ex-cludere = arcêre, prohibêre
ex-currere = 1. e loco currere; 2. eminêre
ex-ercêre = 1. (corpus) movendo parare; 2. ↔ otiari; 3. persequi; 4. iudicium exercêre: iudicium facere; 5. victoriam exercêre: victoriâ uti; 6. (vectigalia) exercêre: administrare
ex-haurire -sisse -stum = 1. ↔ implêre; 2. (labores) exhaurire: perferre; 3. absumere, perdere; 4. minuere
ex-igere -egisse -actum = 1. expellere; 2. postulare; 3. peragere; 4. exposcere
ex-imere -emisse -emptum = adimere
eximius -a -um = egregius
ex-onerare = onere liberare
exordium -i *n* = initium
ex-oriri = oriri
ex-pavescere -pavisse = pavidus fieri; rem e.: re exterreri
expedire = 1. paratum facere, ↔ impedire; 2. liberare; 3. explanare
expeditio -onis *f* = bellum in hostium fines illatum
ex-pellere -pulisce -pulsum = e loco pellere
ex-pergisci -perrectum = e somno excitari
ex-periri -rtum = 1. cognoscere qualis sit; 2. conari
ex-pers -rtis = e. rei (*gen*): cui pars rei non est, sine re
ex-plêre = 1. vacuum implêre; 2. complêre; 3. pascere; 4. (muneribus) explêre: donare; 5. perficere
ex-plicare = 1. ↔ implicare; 2. expedire, liberare (periculo); 3. litteras explicare: libros evolvere; 4. (rem difficilem) explanare
ex-plorare = 1. inspicere; 2. de re explorare: de re sciscitari, percontari
explorator -oris *m* = miles qui hostium motus explorat
ex-ponere = 1. in terram e mari ponere; 2. relinquere, deserere; 3. narrare
ex-poscere = poscere
ex-sanguis -e = mortuus
ex-scindere = delêre

ex-secrari = e. aliquem: poenas deorum optare alicui
exsequiae -arum *fpl* = funus
ex-sequi = 1. perficere; 2. persequi; 3. pergere
ex-silire = prosilire, se proicere
ex-silium -i *n* <exsul
ex-solvere = liberare
ex-spectatio -onis *f* < expectare
ex-spirare = mori
ex-stimulare = stimulare
ex-stinguere -inxisse -inctum =
 1. ↔ accendere; 2. perdere;
 3. extinctus: sine honoribus (magistratibus)
ex-struere -uxisse -uctum = aedificare
exsul -is = ex patriâ profugus
exsulare = exsul esse
ex-sultare = ovare
ex-suscitare = excitare
extemplo = statim
exter -a -um = externus, peregrinus
externus -a -um = 1. ↔ internus; 2. alienus
ex-terrere = terrere
ex-torris -e = exsul
extra +*acc* = 1. in parte externâ / ad partem externam; 2. sine, non
ex-trahere = educere
extraneus -a -um = peregrinus
extremum -i *n* = 1. finis; 2. extremum periculum
extremus -a -um *sup* <extra = 1. qui omnium proculissime est; 2. maximus; 3. ultimus, postremus; 4. ↔ primus
ex-uere -uisse -utum = 1. aliquem re e.: alicui rem adimere; 2. hostem armis e.: hostem ita vincere ut armis abiectis fugiat
ex-urere = deurere
exuviae -arum *fpl* = vestimenta

F

fabricare = conficere (arte fabrorum)
facere -io fecisse factum = 1. alicui formam dare; 2. pecuniam facere: lucrum adipisci; 3. agere; 4. cuiusdam

formam/statum in aliquid mutare;
 5. verbum facere: verbum dicere;
 6. nomen alicui facere: n. alicui dare;
 7. facere ut: curare ut; 8. (parvi) facere: aestimare

facessere = abire

facies -ei *f* = 1. pars capitis prior; 2. forma

facilis -e = 1. id quod fieri potest parvo labore; 2. benignus

facinus -oris *n* = 1. factum, maleficium;
 2. factum, res gestae

factio -onis *f* = pars civium quae idem de re publica sentit

factus -a -um = fabricatus

facultas -atis *f* (< facilis) = 1. potestas;
 2. facultates: opes; 3. occasio

fallere fefellisse falsum = 1. aliquem falsum pro certo esse fidem facere;
 2. fidem/spem frangere; 3. falsum esse demonstrare

falsò ↔ verè

falsus -a -um = 1. ↔ verus; 2. qui fallit, fallax; 3. aliquem falsum habere: aliquem fallere

fama -ae *f* = 1. quod narratur de aliquo;
 2. rumor; 3. fama est: narratur fabula

fames -is *f* = 1. necessitas cibi; 2. inopia cibi

familia -ae *f* = 1. cohors hominum cognatorum qui eiusdem domi morantur; 2. gens; 3. gentis pars cui cognomen commune est; 4. servi unius domini

famula -ae *f* = ancilla

famulus -i *m* = servus

fanum -i *n* = 1. templum; 2. locus sacer

fas *indecl n* = 1. ius divinum; 2. fas est: licet per deos

fascis -is *m* = fascēs: insignia imperii quae lictores gerunt: multae virgae ligatae

fasti -orum *m* = tabula dierum fastorum: titulus carminis Ovidii de diebus anni

fastus -a -um = (dies) *f.*: quo fas est cum populo agere (ius dicere)

fateri fassum = 1. ↔ negare; 2. affirmare aliquid de se verum esse; 3. patefacere

fatigare = 1. fessum facere; 2. re molestâ aliquem afficere
fatum -i *n* = 1. quod necesse est accidere, mors; 2. fata: fatum
fauces -ium *fpl* = locus in monte angustus
faustus -a -um = felix
fautor -oris *m* = qui favet
Favonius, -i *m* = Zephyrus, ventus qui ab occidente flat
favor -oris *m* <favêre
fax facis *f* = res longa et crassa ex cerâ facta, quae accensâ lucem fert
felix -icis = 1. cui res bona accidit; 2. favens
ferè = 1. circiter; 2. plerumque
ferire = 1. pulsare; 2. securi ferire: capite punire; 3. caedere
ferme = ferè
ferratus -a -um = ferro munitus
ferre tulisse latum = 1. portare; 2. ducere; 3. pati; 4. dare, edere; 5. ferunt: narrant, tradunt; 6. legem ferre: legem ad populum referre
ferrum -i *n* = 1. materia dura ex qua gladii efficiuntur; 2. gladius; 3. pugna
fervere/fervère = ardère
festinare = properare
festus -a -um: dies *f*. = dies otiosus quo di adorantur
fetialis -e = de iure belli
fetialis -is *m* = legatus qui agit de iure belli
fetus -a -um = qui nuper peperit
fictilis -e = qui e terrâ tostâ/coctâ factus est
fidelis -e = fidus
fides -ei *f* = 1. animus fidens; 2. animus fidus; 3. promissum; 4. in fidem accipere: in deditionem accipere
fiducia -ae *f* = confidentia
fieri factum = 1. esse incipere; 2. mutari; 3. *pass* verbi facere; 4. accidere, evenire; 5. ut fit: ut fieri solet; 6. ita fit ut: ex hôc intellegitur
figere -xisse -xum = 1. adnectere; 2. transfigere
filum -i *n* = 1. linea tenuis; 2. vestis qua velatur caput

ingere finxisse fictum = arte efficere, excogitare (rem falsam)
finire = 1. rem finire.: finem facere rei; 2. locum finire: fines loci designare
finis -is *m* = 1. linea quae duas regiones dividit; 2. ↔ initium; 3. pars ultima alicuius; 4. fines: terra, regio
finitimi -orum *m pl* = incolae finium
finitimus -a -um = qui ad fines incolit
firmare = 1. firmum facere; 2. affirmare
firmus -a -um = qui frangi non potest, validus
fuscus -i *m* = aerarium
flagrare = 1. ardère; 2. animo commoveri, affici
flamen -inis *m* = sacerdos dei proprius
flamma -ae *f* = 1. ignis saevus; 2. cupido
flatus -us *m* (< flare) = ventus (secundus)
flebilis -e = flens
flectere -xisse -xum = 1. genua flectere: genua humi figere; 2. cursum avertendo adire; 3. animum flectere: vincere, animum movère; 4. viam flectere: cursum avertere
fletus -us *m* <flêre = gemitûs et lacrimae
florère -uisse = in flore esse; (aetate) *f*.: iuvenis esse
fluere -uxisse = 1. (aqua, sanguis) currere; 2. ↔ consistere
foculus -i *m* = parvus focus qui portatur
focus -i *m* = ignis domesticus
foederatus -a -um = foedere iunctus
foeditas -atis *f* <foedus
foedus -a -um = 1. ↔ pulcher; 2. infandus, indignus, sceleratus
foedus -eris *n* = lex qua pax vel societas statuitur
fons fontis *m* = 1. aqua e terrâ erumpens; 2. origo
foret = esset
fori -orum *m pl* = 1. ordo spectaculorum in circo
forma -ae *f* = 1. modus quo rei partes sunt collocatae; 2. quod res videtur; 3. pulchritudo
formido -inis *f* = terror

formula -ae *f* = verba lege statuta
forsan = fortasse
forsitan = forsitan (sis): fortasse (es)
fortitudo -inis *f* < fortis = virtus
fortuito *adv* = forte, sine consilio
fortuna -ae *f* = 1. quod forte alicui accidit;
 2. fortunae: bona
fortunatus -a -um = qui bonâ fortunâ utitur,
 felix
fragmentum -i *n* = pars fracta (ab re)
fragor -oris *m* = strepitus gravis
frangere fregisse fractum = 1. rumpere
 (rem duram); 2. infirmum facere;
 3. animis cadere
fraus -audis *f* = dolus
fremitus -us *m* (< fremere) = sonus gravis
 continuus
frendere = dentes movêre (ob iram)
frequens -entis = 1. ↔ rarus; 2. contio
 frequens: c. multorum, c. celebris
frons -ondis *f* = folia arborum
frons -ontis *f* = 1. pars faciei supra oculos;
 2. pars prima; 3. prima acies
frumentarius -a -um < frumentum
frustrari = 1. falsâ spe eludere; 2. fallere
fuga -ae *f* = 1. < fugere; 2. exsilium
fugare = in fugam vertere
fugere -io fugisse = 1. excurrere metu;
 2. f. aliquem: f. ab aliquo; 3. effugere,
 praeterire; 4. res eum f.: res ei ignota esse
fugitivus -a -um = qui aufugit
fugitivus -i *m* = servus fugitivus, perfuga
fulgêre -sisse = 1. (subito) splendêre;
 2. lucêre, lucens esse
fulmen -inis *n* = 1. fulgur quod terram
 percutit; 2. fulmina: calamitates
fumus -i *m* = id quod atrum oritur e re quae
 ardet et ad caelum ascendit
funda -ae *f* = instrumentum quo manu
 lapides iaciuntur
fundamentum -i *n* = 1. infima pars aedificii
 (↔ culmen); 2. f. iacere: f. locare
fundere fudisse fusum = 1. demittere
 (aquam, vinum) exhauriendo loco quo
 continetur; 2. turbare ac fugare;
 3. lacrimas fundere: lacrimas mittere

funditus = 1. a fundo; 2. delendo omnia
 vestigia
funestus -a -um (< funus) = tristissimus
fungi functum + *abl* = 1. (officio) f.: exsequi,
 praestare; 2. defungi; 3. vitâ f.: mori
funis -is *m* = multa fila colligata
funus -eris *n* = 1. funus facere (alicui): ossa
 (alicuius) sepelire; 2. caedes
furca -ae *f* = crux formâ Y quae servo
 verberando imponitur
furere = amens esse
furor -oris *m* < furere

G

gaza -ae *f* = aerarium regis, thesaurus
gemellus -i *m* = geminus parvulus
gemere = 1. graviter spirare ob dolorem;
 2. plorando queri
geminare = duplicem facere, bis facere
gemini -orum *m pl* = duo fratres eodem die
 nati
geminus -a -um = 1. (filii) gemini: duo
 eodem die nati; 2. similis
gemitus -us *m* < gemere
gener -eri *m* = maritus filiae
generosus -a -um = nobilis natu
genetrix -icis *f* = mater
genialis -e = iugalis
genitor -oris *m* = pater
gens gentis *f* = 1. populus, regio; 2. cuncti
 quibus nomen commune est; v.g. gens
 Iulia
genus -eris *n* = 1. nomen omnium rerum
 quae aliquid communis habent; 2. eius
 generis: talis; 3. genus hominum: cuncti
 homines; 4. genus grammaticale
 nominum (masculinum, femininum,
 neutrum, commune); 5. genus
 grammaticale verborum (activum,
 passivum, neutrum, deponens); 6. gens
gerere gessisse gestum = 1. (in corpore)
 ferre, habêre; 2. manu portare; 3. in se
 habêre; 4. agere, facere; 5. res gestae:
 casûs, facta; 6. gesta: res gestae;
 7. agere, se ostendere; 8. rem gerere:
 bellum gerere

gestare = gerere

gignere genuisse genitum = mater liberos
parit, pater gignit/parentes gignunt

globus -i *m* = 1. turba, multitudo; 2. sphaera

gloriarī = gloriose dicere

gradi <gradus = ambulare, progredi

gradus -us *m* = 1. motus pedis ad
ambulandum; 2. genus comparationis:
positivum, comparativum, superlat.;
3. quisque pars operis structae ad
locum superiorem aut inferiorem
pervenendum; 4. genus, ordo

grandaevus -a -um = senex

grandis -e = magnus

grando -inis *f* = imber qui factus est glacies

grates *f pl acc* = gratias

gratia -ae *f* = 1. res grata, beneficium;
2. gratiam referre: gratiam pro gratiâ
reddere; 3. gratias agere: dicere 'se
gratiam habere'; 4. (delicti) gratiam
facere: veniam dare, (delictum)
ignoscere

gratiâ = 1. ob +*acc*, *gen* +causâ, ut +*coni*;
2. meâ gratiâ: meâ causâ

gratificari +*dat* = gratum facere, placere

gratuitus -a -um = sine mercede factus

gratulari (+*dat*) = 1. ↔ consolari; 2. g. de
aliqua re: g. quia aliquid factum/
adeptum est

gravidus -a -um = 1. (femina gravida):
quae infanтем expectat; 2. plenus

gravis -e = 1. ↔ levis; 2. magnus (v.g.
dolor); 3. ↔ clarus, tenuis (ut vox
mulieris)

gurgēs -itis *m* = 1. vorago turbida;
2. gurgites: aqua turbida, fluxus

H

habere = 1. continere; 2. possidere; 3. res
habere: ex rebus constare; 4. gerere;
5. annos h.: annos natus esse; 6. se h.:
animo/valetudine esse; 7. haberi:
existimari; 8. h. pro indigno: indignum
existimare; 9. habeto: existimato

habilis -e = aptus

habitus -us *m* = 1. status; 2. species

hac *adv* = hac viâ, hîc

haerere -sisse -sum = fixus esse, moveri
non posse; immobilis esse

haud-quaquam = nequaquam

haurire -sisse -stum = 1. educere, extrahere
(aquam, vinum et c.); 2. hauriri: mergi;
3. bibere

heia! = interiectio hortandi vel consolandi

hereditas -atis *f* = quod heredi legatur

heres -edis *m* = 1. is cui bona legantur; 2. is
qui alicui succedit

hesternus -a -um = heri factus

hiberna -orum *n pl* = castra hiberna ubi
milites hieme tenentur

hibernare = in hibernis esse

hibernus -a -um = hiemis

hinc = 1. ab hoc loco; 2. ex hac re; 3. ab
hîc anno; 4. hac de causâ, itaque

historia -ae *f* = fabula scripta

historicus -i *m* = scriptor rerum gestarum

hodiernus -a -um <hodie

honestas -atis *f* <honestus

honestum -i *n* = honestas, virtus

honestus -a -um <honus

honor -oris *m* = honos

honore = honore afficere, decorare

honorificus -a -um = qui honore afficit;
honorifice: cum honore

honos -oris *m* = 1. signum laudis, gloria;
2. honorem habere alicui: aliquem
honore; 3. magistratus

horribilis -e = horrendus

horror -oris *m* <horrere

hortus -i *m* = 1. locus ubi seruntur arb
arbores et cet.; 2. horti: villa

hospes -itis *m* = amicus qui semper bene
recipitur domum, etiam si inexpectatus
venit

hospita -ae *f* = hospitis femina, advena

hospitalis -e = 1. hospitibus benignus;
2. hospitis, <hospes

hospitium -i *n* = 1. amicitia hospitum;
2. domus hospitis

hostia -ae *f* = 1. bestia quae immolatur;
2. hostiae maiores: tauri, oves, sues
(non pulli)

hostilis -e < hostis

humilis -e = 1. ↔ altus; 2. ↔ nobilis

I

iacere -io icisse iactum = 1. aliquis aliquid

expellere ut per aerem procul moveatur;

2. fundamenta i.: fundamenta locare;

3. dicere

iacare = 1. iacere atque iacere; 2. dicere atque dicere, dictitare

iactura -ae *f* < iacere = ; 1. iacturam rei facere: rem abicere/amittere; 2. quod amittitur

iaculum -i *n* = pilum quod procul iacitur

iam + *fut* = mox

iam iam(que) = statim

ibi-dem = eodem loco

icere icisse ictum = 1. percutere; 2. foedus icere: foedus facere; 3. turbare

ictus -us *m* < icere

identidem = iterum iterumque

idoneus -a -um = 1. conveniens; 2. bonus

ignarus -a -um = 1. ignorans, rudis;

2. ignarus alicuius: qui aliquid ignorat

ignis -is *m* (*abl. -e/-i*) = calor et lux e rebus ardentibus

ignobilis -e ↔ nobilis

ignominiosus -a -um = turpis, indignus

il-lacrimare (rei) = lacrimare (ob rem)

il-lucescere -uxisse = lucēre incipere

il-ludere -sisse = 1. illudere aliquem/aliciui: eludere aliquem

illustrare = 1. lucem inicere; 2. illustrem facere

illustris -e = clarus, nobilis

imago -inis *f* = 1. alicuius signum;

2. species; 3. imagines: maiorum

statuae, quas Romani nobiles in atrio exponunt

im-bellis -e ↔ bellicosus

im-maturus -a -um = 1. ↔ maturus;

2. nimis cito factus, imperfectus

im-memor -oris = oblitus

im-mensus -a -um = sine fine, ingens

im-minēre = 1. (alicui) imminēre: eminēre supra aliquem; 2. impendēre

im-minuere = minuere

im-miscēre = miscēre

im-mittere ↔ educere, extrahere

immo = 1. non ita, sed (etiam) ...; 2. immo age: agedum

im-molare = sacrificii causa occidere

im-munis -e = 1. sine munere publico;

immunis militiā: cui militandum non

est; 2. vectigalibus immunis

im-par -paris = 1. ↔ par; 2. impar alicuius: qui non potest aliquid facere, peior quā aliquid

impatientia -ae *f* < impatiens

im-pavidus -a -um = sine metu, ↔ pavidus

impedimentum -i *n* = quod impedit

impedire = difficilem/tardum facere

impeditus -a -um = cuius motus impeditur

im-pellere -pulsisse -pulsum = 1. pulsare; 2. perpellere; 3. pellere

im-pendēre = prope esse (periculum)

impensa -ae *f* = pecunia quae penditur

imperare = 1. ↔ parere; 2. imperium

exercēre; 3. potens esse; 4. imperator

esse; 5. obsides imperare: imperare ut obsides dentur

imperator -oris *m* = 1. qui imperat (titulus ducis); 2. titulus principis Romani

im-perfectus -a -um ↔ perfectus

imperitare = imperare

imperium -i *n* = 1. regio ubi populus

quidam aliis populis imperat; 2. id quod

imperatur; 3. potestas; 4. ius

imperatoris

impetrare = adipisci id quod rogitur

impetus -us *m* = 1. impetum facere in

hostem: hostem armis petere,

oppugnare; 2. belli impetus: classis

im-pius -a -um ↔ pius

im-plēre = 1. plenum facere; 2. praestare; 3. peragere

im-plorare = plorando orare

im-ponere = 1. in locum ponere; 2. finem imponere: finem facere

impraesentiarum = in praesens tempus

im-primere = 1. in locum premere;

2. premendo scribere/signum facere

im-provisus -a -um = 1. inexpectatus;
2. ex/de improviso: subito, praeter expectationem
im-pudicus -a -um ↔ pudicus
im-pune = 1. sine poenâ; 2. i. esse alicui: is non puniri
in-ambulare = hùc illùc ambulare
inanis -e = vacuus
in-calescere -luisse = calidus fieri
in-cautus -a -um = 1. temerarius; 2. qui non cavetur
in-cedere -cessisse = 1. procedere, gradi;
2. perfundere; 3. fieri, accidere
in-cendere -cendisse -censum =
1. accendere; 2. incitare, excitare
incendium -i *n* = ignis quo consumitur domus
in-cidere = accidere, fieri
in-cidere -disse -sum <-caedere = secare
in-citare = 1. animum excitare (ad iram);
2. cito movêre
in-clamare = i. alicui: clamare ad aliquem
in-clinare = 1. vertere in aliam partem;
2. inclinatus: qui facilè procidit
includus -a -um = nobilis, illustris
in-cognitus -a -um = ignotus
incohare = aedificare incipere
incolumis -e = 1. salvus, integer; 2. servatus
incolumitas -atis *f* < incolumis
in-conditus -a -um = 1. non ordinatus, rudis, sine arte; 2. non instructus
in-conspectus -a -um = parum inspectus
in-credibilis -e = vix credendus, (factum) quod vix credi potest
in-crepare -uisse = 1. strepitum facere;
2. magnâ voce reprehendere
in-crescere = crescere
in-cumbere = 1. incumbere lecto (*dat*): in lecto cubantem se ponere; 2. incumbere ad/in rem: operam dare, se dedere (rei)
in-currere risse ↔ excurrere
in-cursio -onis *f* < incurrere
in-cusare = 1. accusare; 2. queri
inde = 1. illinc; 2. itaque; 3. deinde; 4. ex eâ re; 5. ab eo tempore; 6. i. ab ↔ usque ad; 7. inde quinto die: quinto die post

in-demnatus -a -um = non condemnatus
in-dicare = notum facere
in-dicere = 1. bellum indicare: dicere se bellum facturum esse; 2. imperare
indigère (+ *gen/abl*) = egère
indignari = indignum putare
indignatio -onis *f* = ira (ob rem indignam)
indignitas -atis *f* = res indigna
in-dignus -a -um = 1. non dignus; 2. indigne pati: aegre pati
indoles -is *f* = ingenium
in-ducere = 1. in locum ducere; 2. afferre
industria -ae *f* < industrius
industrius -a -um ↔ piger
indutiae -arum *fpl* = tempus quo bello abstinetur
in-eluctabilis -e = qui vitari non potest
in-ers -rtis = segnis
in-exploratò = locis non exploratis
in-expugnabilis -e = qui expugnari non potest
in-famis -e = sine bonâ famâ, indignus
in-fandus -a -um = horrendus, tam horribilis ut nemo de eo loqui possit
in-fectus -a -um = 1. ↔ factus;
2. im-perfectus
in-felix -icis = 1. ↔ felix; 2. qui malam fortunam affert; 3. arbor infelix: arbor de quo condemnati reste suspenduntur
in-fensus -a -um = inimicissimus (↔ benignus)
infernus -a -um = inferus
in-ferre in-tulisse il-latum = 1. bellum inferre: bellum incipere; 2. se inferre: penetrare, se proicere
in-festus -a -um = 1. ↔ tutus; 2. hostilis, ad pugnam paratus
in-fidus -a -um = 1. ↔ fidus; 2. perfidus
infirmus -a -um = 1. *sup* < inferus; 2. pars infima; 3. humillimus, pessimus
in-finitum -i *n* = immensa copia
in-finitus -a -um = 1. immensus; 2. sine fine
infirmare = infirmum facere
infirmatio -onis *f* = responsum quod rationem infirmat
in-firmus -a -um = invalidus, debilis

infitiari = negare, ↔ fateri
in-flammare = incendere
in-flectere = 1. declinare; 2. flectere, vertere
in-formis -e ↔ formosus
infrâ = in partem/parte inferam/inferâ vel inferiorem/inferiore
in-fringere -fregisse -fractum = frangere
in-gredi -gressum = 1. intrare; 2. gradi; 3. incipere; 4. ingredi in: inire, incipere
in-icere <in+iacere = 1. metum alicui i.: aliquem metuentem facere, metum inferre, immittere; 2. imponere
in-iquus -a -um = 1. ↔ aequus; i. locus: clivus; 2. impar; 3. iniustus (↔ aequus)
in-ire = 1. intrare; 2. invenire; 3. incipere; 4. iniens adulescentia: prima adulescentia, initio adulescentiae
iniuria -ae *f* = 1. factum iniustum; 2. scelus violandi
iniuriâ ↔ iure
in-iussù ↔ iussù
in-numerabilis -e = qui numerari non potest
in-quirere = quaerere
in-sanabilis -e = qui sanari non potest
insania -ae *f* <insanus
in-sanus -a -um = cui mens sana non est
in-sciens -entis = inscius
in-scius -a -um = nesciens, ignarus
in-scribere = 1. in locum scribere; 2. liber inscribitur: libro titulus est
in-sepultus = non sepultus
in-sequi = 1. sequi; 2. persequi
in-sidere -sedisse -sessum = 1. (locum) i.: occupare; 2. haerens fieri
in-sidère = 1. occupatum tenère; 2. animo (*dat*) i.: in animo sedère (remanère)
insidiae -arum *f* = 1. dolus occultus; 2. insidias facere (ei): e loco occulto impetum facere (in eum); 3. locus occultus unde impetus subitus fit; 4. nex
insidiari = insidias parare
insigne -is *n* = 1. res qua significatur alicuius nobilitas; 2. id quod alterius rei signum fert
insignis -e = conspicuus (prae ceteris)

in-solens -entis = audax et superbus
in-sons -ontis = 1. qui non deliquit; 2. i. culpae (*gen*): sine culpâ
in-speratus -a -um = contra spem factus
in-spicere = 1. diligenter aspicere; 2. in aliquem/aliquid aspicere, intueri, visere
in-stare = 1. acriter premere, oppugnare; 2. urgère
instaurare = rursus incipere
instigare -avisse -atum/instinctum = incitare
instinctus -a -um = instigatus
in-stituere -uisse -utum = 1. (novam rem) primùm statuere; 2. facere, creare, legere (aliquem heredem, tutorem, testem, et cetera); 3. incipere; 4. docère
institutum -i *n* = quod institutum est, mos
in-struere = 1. milites ordinari iubère ut ad pugnam parati sint; 2. parare; 3. apparare; 4. re instruere: re ornare
instrumentum -i *n* = 1. res quae homines manu uti possunt; 2. res
in-super = 1. praeterea; 2. insuper habère: despiciere, contemnere
in-tactus -a -um = non tactus, integer
integer -gra -grum = 1. non ruptus; 2. salvus; 3. incolumis; 4. innocens; 5. de integro: denuo
intentio -onis *f* = verba criminis
intentus -a -um = i. rei (*dat*)/in rem: attentus
inter-cedere = vetare (legem/iudicium)
inter-cludere = claudendo prohibère
inter-diu ↔ noctu
inter-esse = 1. inter duo loci esse; 2. aliquid inter duos locos ita locari ut non transiri possit; 3. dissimilis esse; 4. loco (*dat*) interesse: in loco adesse; 5. meâ interest: meâ refert, iuvat
inter-icere -iecisisse -iectum <iacere; interiectus esse = 1. interesse; 2. locis (*dat*) interiectus: inter locos situs; 3. paucis interiectis diebus: paucis diebus post; 4. adicere
inter-imere -emisse -emptum = interficere
interior -ius *comp* <intra = 1. internus; 2. magis intus
inter-ire = perire

inter-mittere ↔ continuare
inter-ponere +*dat* = inter aliquem ponere
inter-regnum -i *n* = tempus inter duo regna
inter-rex -regis *m* = qui inter interregnum imperat
inter-vallum -i *n* = spatium interiectum
inter-venire = rei i.: inter rem (in mediam rem) venire, rem turbare
intro-ducere = inducere
intro-ire = intrare
in-ultus -a -um = cui ultor non est
in-utilis -e = qui nihil prodest, quo nemo uti potest
in-vadere -sisse -sum = in locum vadere (oppugnatum)
in-vehere = 1. in locum vehere; 2. invehi: in animali vel vehiculo ire; 3. invehi in aliquem: verbis aliquem oppugnare, maledicere
in-venire = 1. reperire; 2. consequi; 3. excogitare, instituere
inventio -onis *f* < invenire
in-vicem = alter alterum
in-victus -a -um = non victus, qui vinci non potest
in-videre = 1. invidere alicui: inimicus alicuius esse ob bonum alienum; 2. rei (*dat*) invidere: rem alienam cupere; 3. dare nolle
invidia -ae *f* = 1. <invidere; 2. ira et odium
in-violatus -a -um = incolumis
in-visere = inspicere
invisus -a -um = 1. ↔ dilectus; 2. dis (*dat*) invisus: quem di oderunt
in-vitare = (hospitem domum suam) vocare, recipere
inventus -a -um = nolens (↔ libens)
in-vius -a -um = sine viâ, difficilis transitu
ira -ae *f* = 1. animus iratus; 2. odium
ire iisse itum = 1. se movere ab loco ad locum, iter facere; 2. ire +*sup* = ire ad aliquid faciendum; 3. in eandem sententiam ire: consentire
irritare = (ad iram) incitare, instigare
irritus -a -um = 1. frustra factus, vanus; 2. infirmus

ir-ruere = in aliquid ruere, invadere, irrumpere
ir-rumpere = 1. ↔ erumpere; 2. muros irrumpere: in muros irrumpere
iterare = iterum facere, renovare
iter itineris *n* = 1. <ire; 2. gradus; 3. via
iucundus -a -um = 1. qui delectat; 2. gratus
iudex -icis *m* = is qui iudicat
iudicare = 1. censere; 2. decernere quid iustum sit
iudicatio -onis *f* = quod est iudicandum
iudicium -i *n* = 1. sententia; 2. sententia de aliquo qui accusatus est
iugalis -e = coniugum
iugerum -i *n* (*pl gen* -um) = ager pedes CCXL longus, CXX latus [2523 m²]
iugulare = trucidare
iugulum -i *n* = prior colli pars
iugum -i *n* = 1. instrumentum ligneum sub quo equi et boves mittuntur; 2. (montis) i.: mons longus; 3. servitus
iumentum -i *n* = bestia quae vehit, equus
iungere iunxisse iunctum = 1. ↔ dividere; 2. coniungere
iunior -oris *m* < iuvenis (*comp*)
iurare = 1. dis testibus affirmare; 2. in aliquo verba iurare: alicui ius iurandum dare
iure = recte, verè
ius iuris *m* = 1. quod licet et iustum est; 2. locus ubi ius dicitur; 3. iuris prudens: qui ius scit/intellegit; 4. imperium, potestas; 5. ius: leges; 6. iura: leges; 7. ius dicere: iubere ut aliquis legibus pareat in iudicio; 8. i. iurandum: iurandi formula, id quod iuratur; 9. i. gentium: ius omnibus gentibus servandum
iussù = iussù alicuius: ut aliquis iubet, aliquo iubente
iussum -i *n* = quod iubetur, imperium
iussus = i. aliquo: iussù alicuius
iustitia -ae *f* < iustus
iustus -a -um = 1. ↔ in-iustus; qui iure agit; 2. qui moris est; 3. rectus, plenus
iuvenalis -e < iuvenis
iuventus -i *m* = bos iuvenis
iuventa -ae *f* = iuventus

iuuentus -utis *f* = 1. aetas iuuenis; 2. iuuenes
iuxta +*acc* = 1. apud; 2. paulo post
iuxtà = 1. paulò pòst; 2. aequè

L

labes -is *f* = res turpis, indignitas
labi lapsus = 1. cadere; 2. per rem
deorsum se movêre paulatim
labor -oris *m* = 1. opus; 2. res difficilis et
molesta
laborare = 1. opus facere (↔ quiescere);
2. laborare ut: laborem suscipere ut;
3. dolêre; 4. pati, premi
laboriosus -a -um = magni laboris
lacerare = laniare
lacrimosus -a -um <lacrima (: tristis)
laetitia -ae *f* <laetus; laetitiam effundere:
valde laetari
laeva -ae *f* = 1. manus laeva (↔ dextra);
2. pars laeva, locus laevus
lambere = 1. linguâ tangere; 2. (flumen)
rigare (aliud flumen, locum, et c.)
lamentatio -onis *f* = comploratio
lana -ae *f* = 1. capillus ovium; 2. opus lanæ
lancea -ae *f* = hasta Gallorum
laniare = scindere
lapideus -a -um = ex lapidibus factus
lapis -idis *m* = 1. saxum; 2. miliarium
laqueus -i *m* = ligamen (<ligare) funis quod
rebus incietur
largiri = 1. multum dare; 2. donare, gratiam
dare
lascivia -ae *f* = licentia, libido
later -eris *m* = instrumentum quadratum ex
quo aedificia exstruuntur
latericius -a -um = e lateribus factus
latro -onis *m* = vir qui res alienas vi rapit,
praedo
latus -eris *n* = una ex duabus partibus
loci/rei (dextra/sinistra); 2. pars dextra
vel sinistra exercitûs; 3. latera: corpus
laureatus -a -um = lauro ornatus
laurus -i *f* = folium quo corona imperatori
triumphali efficitur
laus laudis *f* = 1. verba laudantia; 2. factus
laudandus, gloria

legare = 1. (alicui rem) legare: relinquere
morte; 2. mittere legatum
legatio -onis *f* = legatorum numerus
legatus -i *m* = 1. nuntius publicus;
2. praefectus militum qui imperatorem
adiuvât
legere legisse lectum = 1. scriptum vidêre
et intellegere; 2. eligere; 3. colligere
legio -onis *m* = 1. pars universi exercitûs
Romani (sunt in summâ XXVIII l.nes,
in quibus singulis sunt sena vel quina
vel quaterna milia militum); 2. exercitus
legitimus -a -um = lege institutus
lembus -i *m* = navicula velox
lenire = mitigare
lentus -a -um = tardus, segnis
lex legis *f* = 1. praecepta civibus curanda
ad iustitiam servandam; 2. condicio
libare = sacrificii causâ effundere
libens -entis (<libêre) ↔ invitus
liber -era -erum = 1. ↔ inclusus; 2. facilis
liberâre = 1. liberum facere; 2. liberare
+*abl*: liberare ab/ex; 3. ensem vaginâ l.:
educere, stringere; 4. absolvere
liberator -oris *m* = qui liberat
libido -inis *f* <libêre = cupidio
libra -ae *f* = 1. signum mensis Octobris;
2. pondus statutum (327 g)
licentia -ae *f* <licêre = nimia libertas
lictor -oris *m* = custos corporis
ligare = vincire
limen -inis *n* = 1. gradus sub foribus in quo
SALVE scribebatur; 2. domus
limus -i *m* = terra umida et mollis
linquere liquisse lictum = relinquere,
deserere
linter -tris *m* = navicula levis
lis litis *f* = certamen de iure
lituus -i *m* = 1. baculum aduncum; 2. tuba
adunca
locare <locus = 1. ponere; 2. locatus: situs
locus -i *m* = 1. id ubi aliquid est/locatur;
2. in loco alicuius: pro aliquo, sicut
aliquis; 3. hîc loco: hîc; 4. summo loco
natus: parentibus nobilissimis natus;
5. occasio

longe = 1. multum (cum verbis differentiam significantibus, ut "aliud" vel *adi comp*);
2. procul; 3. longe aliud ... aliud: aliud ... longe aliud

longinquus -a -um ↔ propinquus

longitudo -inis *f* < longus

luctus -us *m* < lugêre

lucus -i *m* = silva deo sacra

ludibrium -i *n* = id quod eluditur

ludicra, ars = ars scaenae

ludicrum -i *n* = ludi

ludus -i *m* = 1. locus ubi magister discipulos docet; 2. <ludere; 3. ludi: ludi publici, a civibus spectati; 4. ludus (gladiatorius): ludus in quo gladiatores armis exercentur

lugêre -xisse = 1. maerêre (ob alicuius mortem); 2. lugêre aliquem: lugêre ob mortem alicuius; 3. luctus alicuius habêre

lugubris -e (< lugêre) = funestus

lumen -inis *n* = 1. lux; 2. oculus

lupa -ae *f* = lupi femina

lustrare = 1. (oculis) lustrare: inspicere;
2. (exercitum) lustrare: purum facere rite sacrificando; 3. illustrare

lustrum -i *n* = ritus exercitûs lustrandi; 1. condere: 1. peragere, censum facere

lux lucis *f* = 1. id quod sol fert; 2. ante lucem: ante diem; 3. vita; 4. dies

luxuria -ae *f* = luxus

luxuriari = in luxu vivere

luxus -us *m* = vita nimis magnifica

M

maceria -ae *f* = murus qui hortum cingit

machina -ae *f* = instrumentum belli (ad muros destruendos)

machinari = clam excogitare (dolum)

macte = interiectio gratulandi; macte virtute esto!: gratulor tibi de virtute, bene facis

maeror -oris *m* < maerêre

maestitia -ae *f* < maestus

maestus -a -um = maerens, tristis

magis = 1. ↔ minus; 2. magis A quàm B:

non B sed A; 3. *comp* adiectivorum quae desinunt in -eus/-ius/-uus (praeter -quus); 4. non magis ... quam: non tam ... quam; 4. magis quam: neque

magister -tri *m* = 1. is qui docet; 2. magister equitum: secundus a dictatore

magistratus -us *m* = 1. officium publicum;

2. vir qui magistratu fungitur

magnificentia -ae *f* < magnificus

magnificus -a -um (*comp* magnificentior, *sup* magnificentissimus) = magnus et pulcher

magnitudo -inis *f* < magnus

maior -ius = 1. *comp* magnus; 2. m. natu: plures annos natus

maiores -um *m pl* ↔ posterii

male-dicere = male dicere

manare = fluere

mandare = 1. tradere (rem agendam), imperare; 2. tradere, dare negotium

mandatum -i *n* = imperium

mane = 1. horâ primâ; 2. tam m.: tam citò

manêre mansisse = 1. stare; 2. pergere esse

Manes -ium *m pl* = 1. animae mortuorum;
2. mortui

manifestus -a -um ↔ dubius

manipulus -i *m* = tertia pars cohortis, quae e duobus centuriis constat

manus -us *f* = 1. pars brachii infima;

2. armatorum numerus; 3. in manûs alicuius: aliquis possidens; 4. manu: armis

maritimus -a -um = 1. ad mare situs;

2. maris, qui per mare it vel mari est

marmor -oris *n*: columnae saepe ex eo efficiuntur

marmoreus -a -um = e marmore factus

materia -ae *f* = 1. id quo aliquid efficitur;

2. causa; 3. res, ratio

maternus -a -um < mater

matrimonium -i *n* = coniugium

matronalis -e < matrona

maturare = properare

maturus -a -um = 1. satis adultus, paratus ad aliquid; 2. ↔ serus; qui primo/sine morâ/ante tempus fit

mausoleum -i *n* = monumentum
magnificum mortuo aedificatum
maxime = 1. valde; 2. praecipue;
3. *sup* adiectivorum quae desinunt in -
eus/-ius/-uus (praeter -quus)
me-castor = per Castorem!
me-hercle, me-hercule = per Herculem!
melius *adv* = potius
memento -tote *imperf fut* <meminisse; tu
memento regere: nolito oblivisci
regere, curato ut regas
memor -oris = 1. qui meminit, reminiscens
(↔ oblitus); 2. memor esse: meminisse
(memor esto: memento); 3. similis, qui
aliquem alicuius memorem facit
memorabilis -e = memorandus
memorare = 1. narrare, dicere; 2. mentionem
facere
memoria -ae *f* = 1. facultas res praeteritas
memorandi; 2. res memorata; 3. fabula
antiqua; 4. post hominum memoriam:
post hominum tempus/aetatem;
5. memoriae tradere/mandare/prodere:
scriptum relinquere
mentio -onis *f* = 1. mentionem facere
alicuius: loqui de aliquo; 2. m. fit/incidit
de aliquo: aliquis memoratur; 3. m. nem
facere rei (*gen*): rem memorare
mercari = emere
mercatura -ae *f* = negotium mercatoris
mercatus -us *m* = locus quo mercatores
conveniunt
merces -edis *f* = 1. pecunia quae pro labore
accipitur; 2. pecunia quae pro alicuius
usu solvetur; 3. praemium
merêre/-ri = 1. dignus aliquo esse;
2. dandus esse quia eo dignus est;
3. stipendia m.: militare; 4. bene m. de
aliquo: bene facere alicui; 5. stipendia m.
meritum -i *n* = factum quo laus meretur
meritus -a -um = qui meret
-met = ipse (ego-met, me-met, se-met, vos-
met, mea-met, et c.)
metallum -i *n* = aurum, argentum, aes,
ferrum metallum est
metari = fines designare, locare

metiri mensum = 1. modum statuere
numerando; 2. annum m.: anni
longitudinem (numerus dierum)
statuere
metus -us *m* = timor
micare = subito moveri ac fulgêre
migrare = in alium locum ire habitatum
milia -orum *n* = 1. *sing* mille: duo milia;
2. milia: milia passuum
miliarium -i *n* = miliaria sunt lapides iuxta
vias positi M passibus interiectis
militaris -e <miles
militia -ae *f* = 1. vita militaris; domi
militiaeque: in pace et in bello;
2. officium militum; 3. militiae (*loc*): in
castris, in bello
minae -arum *f pl* = dicta minantia; minas
iactare in: minari
minari = minari alicui aliquid: poenam
aliquam promittere alicui
minister -tri *m* = 1. servus qui cibum in
triclinium portat; 2. quilibet servus
ministerium -i *n* = officium ministri
ministra -ae *f* = ancilla
minus = 1. non tam; 2. ↔ -ior -ius; 3. si
minus: si non, alio modo
mirabundus -a -um = mirans
miraculum -i *n* = res mirabilis
mirus -a -um = 1. quod mirantem facit;
2. mirandus; 3. miris modis: in modum
mirandum
miscêre -uisse -xtum = 1. duo res vel plus
confuse (<confundere) iungere; 2. turbare
miserabilis -e = miserandus
miserari = miser esse ob (alicuius malam
fortunam)
miseratio -onis *f* < miserari
misereri = m. alicuius: miserari aliquem
miseria -ae *f* < miser
missile -is *n* = telum
mitigare = mitem facere, mollire
mitis -e ↔ ferox
mittere misisse missum = 1. facere ut
aliquid portetur ad locum/aliquem;
2. solvere, ↔prehendere; 3. iacere;
4. facere ut aliquis in locum eat

moderatus -a -um = qui modum non excedit

modestia -ae *f* < modestus

modestus -a -um = paulo contentus,
abstinens

modicus -a -um = nec magnus nec parvus

modius -i *m* = modus [8,75 l]

modus -i *m* = 1. id quomodo aliquid fiat;

2. eo modo: ita, sic; 3. nullo modo: minime; 4. in modum: modo (*abl*);
5. modi verborum: indicativus, imperativus, optativus, coniunctivus, infinitivus; 6. certus numerus, magnitudo; 7. (agri) modus: certum agri spatium (numerus iugerum);
8. finis non excedendus; 9. huius modi: huius generis, talis; 10. eius modi: eius generis, talis

molest -is *f* = 1. ingens forma, magnitudo;

2. labor molestus ac difficilis;
3. magnitudo

molestus -a -um = 1. ↔ iucundus; 2. moleste pati/ferre: iratus esse ob aliquid

mollire = 1. mollem facere; 2. sedare (animos)

momentum -i *n* = m. (temporis): tempus brevissimum

monitus -us *m* < monêre

monumentum -i *n* < monêre = 1. m. rei: quod monet de re; 2. monumentum esse alicui: alicquem monere

mora -ae *f* = 1. sine/positâ morâ: continuo;

2. res difficilis quae aliquid prohibet;
3. breve tempus per quod aliquid cessat;
4. nec mora: ac sine morâ

morari < mora = diutius in loco manêre

morbus -i *m* = mala valetudo

moribundus -a -um = moriens

mortalis -e = 1. qui mori potest; 2. humanus;

3. mortalia: fata mortalium (hominum);
4. mortales: homines

mos moris *m* = 1. id quod fieri solet;

2. more alicuius: ut aliquis; 3. modus agendi

motus -us *m* 1. < movêre; 2. perturbatio (< perturbare), affectus; 3. seditio;

4. m. terrae: m. terrae dum concutitur

movêre movisse motum = 1. quaterere;

2. afficere, permovêre, tangere;
3. (risum) movêre: excitare; 4. cogitare;
5. removêre; 6. castra movêre;
7. bellum/arma movêre: bellum inferre

mugire = 'mu' facere (ut bos)

muliebris -e < mulier

multò + *comp* = 1. multum magis; 2. longe

multum -i *n* = 1. magna quantitas; 2. ad multum diei: ad horam seram

multus -a -um = 1. magnae quantitatis;

2. in/ad multam noctem: in seram noctem

munitimentum -i *n* = munitio (murus, vallum)

munire = 1. (locum) vallo/muro circumdare;

2. (viam) aedificare, facere; 3. custodire

munitio -onis *f* = opus quo locus munitur

munus -eris *n* = 1. donum; 2. officium;

3. officium perfectum; 4. muneri dare: dono dare, donare

murmur -is *n* = vox quae vix auditur (↔ clamor)

mus muris *m* = animal parvum quod mulieres exterret et libros êst

mutabilis -e = qui facilè mutatur

mutatio -onis *f* < mutare

N

nare = natare

nata -ae *f* = filia

natio -onis *f* = gens

natura -ae *f* = quae propria sunt rei

natus -a -um = 1. < nasci ↔ mori; 2. puer VII annos natus: puer VII annorum;

3. deâ natus: deae filius; 4. aptus

natus -i *m* = filius

naufragium -i *n* < navis + frangere

nauticus -a -um = navalis

navalia -ium *n pl* = locus ubi naves aedificantur et reficiuntur

navalis -e < navis

ne = 1. non; 2. ne ... quidem: etiam non;

3. ut ne; 4. ut ne, quia non; 5. ne desperaveris!: noli desperare!;
6. utinam ne: opto ne; 7. ne non: ut;
8. ne multa: ne multa dicam

nebula -ae *f* = nubes quae terram operit
nec-dum/neque-dum = et nondum, nec
adhuc
necessariò = quia necesse est
necessitas -atis *f* < necesse
nectere -xisse -xum = vinculo iungere
ne-fandus -a -um = infandus
ne-fas *indecl n* ↔ fas
ne-fastus -a -um = (dies) n.: quo nefas est
cum populo agere (ius dicere)
negare = 1. dicere 'non verum esse'; 2. n.
alicui: dare nolle alicui; 3. negare 'se
esse': dicere 'se non esse'; 4. nolle
neglegere -exisse -ectum = 1. ↔ curare;
2. despiciere, contemnere
negotium -i *n* = 1. officium, opus, ↔ otium;
2. res
nepos -otis *m* = filius filii/filiae
ne-quaquam = nullo modo
ne-qui-quam = frustra
ne-quire -ivisse/-iisse = non posse
nervus -i *m* = 1. vires, robur; 2. funis
tenuissimus quo fides sonantur
nesquio-quis = aliquis
ne-ve/neu = 1. vel ne, et ne; 2. neve ...
neve: neque ut... neque ut
ni = nisi
nihil/nîl = nequaquam
nihilo = 1. nullo modo; 2. nihilo minus/
setius: tamen
nimbus -i *m* = nubes quae imbrem affert
ni-mirum = scilicet, certe
nimiùm = nimis
niti nisum = 1. laborare, studere, operam
dare; 2. n. in: situm esse in
nobilitare = nobilem facere
nobilitas -atis *f* = 1. < nobilis; 2. omnes cives
nobiles, optimates
nocêre -uisse = 1. ↔ prodesse; 2. afferre
detrimentum
noctu = nocte
nocturnus -a -um < nox
nomen -inis *n* = 1. verbum quo aliquem/
aliquid notus/notum est; 2. pars
orationis cum casu, corpus aut rem
proprie communiterve significans;

3. nobilitas; 4. populus, gens; 5. nomen
dare: se iungere (ad exercitum)
non-nihil *adv* = haud paulum, aliquid
noscitare = agnoscere
nota -ae *f* = 1. signum scriptum; 2. signum
a censoribus appositum ad senatoris
nomen ut de senatu moveantur
notare = 1. diligenter animadvertere;
2. ↔ probare
Notus -i *m* = ventus qui a meridie flat
novellus -a -um = parvulus
novissimus -a -um = ultimus
novitas -atis *f* < novus = 1. ↔ vetustas;
2. status hominis novi
novus -a -um = 1. ↔ antiquus; 2. antea
ignotus; 3. luna nova: luna cuius exigua
pars tantum videtur; 4. alter, alius;
5. incredibilis, quod nunc primum
accidit; 6. mirus; 7. (homo) novus: qui
primus e gente suâ magistratum init
noxa -ae *f* = culpa
noxius -a -um (< noxa) ↔ insons
nubere -psisse -ptum = 1. alicui nubere:
alicuius uxor fieri; 2. ei nupta: eius
uxor; 3. nuptum dare: in matrimonium
dare
nudare = 1. nudum facere; 2. exponere ad
hostes, vacuum defensoribus facere
nudus -a -um = 1. sine vestimentis; 2. qui
non defenditur
numen -inis *n* = voluntas deorum
numerus -i *m* = 1. I, II, III numeri sunt;
2. quantitas; 3. numerus nominum:
singularis, pluralis; 4. in deorum
numero haberi: deus esse
nuntia -ae *f* = ea quae verba portat (inter
homines)
nupta -ae *f* = uxor
nuptiae -arum *fpl* < nubere = matrimonium
nurus -us *f* = uxor filii
nusquam = nullo loco (↔ ubique)
nutrire = alere
Nympha -ae *f* = Nymphae sunt deae
minores quae silvas, montes, flumina
incolunt

O

ob + *acc* = 1. propter; 2. ante
ob-ducere = obductâ nocte: obscurâ nocte
ob-equitare = equo vehi (ad)
ob-icere = opponere, offerre
ob-ire = 1. adire; 2. mortem/diem (mortis)
obire: mori; 3. sol obiens: sol occidens
obitus -us *m* (<obire) = mors
ob-ligare = officio tenêre
obliquus -a -um = 1. inclinatus; linea
obliqua [/] ↔ recta [|]; 2. oratio obliqua
(“...”); legibus grammaticis mutata (*acc*
+ *inf* pro *nom* + *ind*, *coni* pro *ind*, *pers*
3 pro 1/2) ↔ oratio recta (“...”)
ob-mutescere -tuisse = mutus fieri
ob-nubere = velare
ob-oriri = oriri
ob-repere = clam ascendere
ob-ruere -ruisse -rutum = 1. operire (re
suprà iniecta); 2. opprimere;
3. fluctibus obrui: submergi
obscurus -a -um = 1. ↔ clarus; 2. difficilis
intellectu; 3. ignotus
ob-sequi = parere
obses -idis *m/f* = homo nobilis qui victori
hosti pignus traditur ne pax violetur
ob-sidêre -sedisse -sessum = exercitu tenêre
inclusum
obsidio -onis *f* <obsidêre
ob-sistere = resistere
ob-stare = 1. viam claudere, prohibêre;
2. ↔ sinere
obstinatus -a -um = firmus, constans
ob-struere = claudere (re obstante)
ob-stupescere -puisse = stupêre incipere,
stupens fieri
ob-tinêre = 1. tenêre in suâ potestate;
2. adipisci
ob-trectare = 1. verbis male tractare/vexare;
2. rei (*dat*) o.: rem o./verbis oppugnare
obtrectatio -onis *f* <obtrectare
ob-truncare = trucidare
obtusus -a -um ↔ acutus; (animus) o.: qui
nihil sentit
ob-viam = 1. obviam ire: occurrere;
2. obviam ire: adversari

ob-vius -a -um = 1. qui obviam it; 2. obvius
esse: obviam ire
occasio -onis *f* = tempus idoneum
occasus -us *m* <occidere
oc-cidere -cidisse = 1. ↔ oriri; 2. cadere,
interfici, mori
occultus -a -um = 1. latens; 2. abditus,
secretus
occupare = 1. vi capere et suum facere;
2. possidêre, potiri; 3. occupatum tenêre
occupatus -a -um = 1. deditus; 2. ↔ otiosus
octogesimus -a -um = LXXX (80)
odor -oris *m* = quod per nasum sentitur
offensa -ae *f* = indignatio (ob iniuriam)
of-ferre ob-tulisse ob-latum = 1. se
daturum esse dicere/ostendere; 2. se
offerre: se ostendere; 3. oblatu: visus;
4. alicui offerri: alicui apparêre/obviam
ire
olim = 1. aliquo tempore, tempore antiquo;
2. aliquando pòst
omen -inis *n* = signum quod rem futuram
portendit
o-mittere = 1. praetermittere; 2. omitte + *inf*
noli; 3. omissus: relictus
omnino = 1. in omni re, plane; 2. ex
omnibus
onerare = 1. onere implêre; 2. aliquem
promissis onerare: alicui multa
promittere
onus -eris *n* = quod portatur
opacus -a -um = qui umbram habet
opem -is -e (*acc gen abl*) *f* = 1. auxilium;
2. summâ ope: omnibus viribus
opera -ae *f* = 1. opera alicuius: quod aliquis
agit; 2. tuâ operâ: tuâ causâ; 3. munus
libenter functum; 4. non operae est
(mihi): non tempus est, nolo; 5. operam
dare: laborare, curare; 6. alicui operam
dare: aliquem attente audire
operarius -i *m* = vir qui manibus suis opus
facit
opes -um *f/pl* = 1. divitiae; 2. potentia
opifex -icis *m* = operarius
opimus -a -um = 1. spolia opima: spolia
duci hostium occiso erepta; 2. opulentus

oppidani -orum *m pl* = cives oppidi
op-plêre = complêre et operire
op-ponere = contrâ ponere
op-primere -pressisse -pressum =
1. superare (premando); 2. premere
oppugnatio -onis *f* < oppugnare
optimates -ium *m pl* = optimi/principes
cives, factio nobilium
opulentia -ae *f* < opulentus
opulentus -a -um = dives, potens
opus -eris *n* = 1. id quod efficitur; 2. labor
rustica; 3. labor militaris ad
muniendum; 4. aedificium; 5. opera:
opera obsidionis, munitiones
opus esse = 1. necesse esse, oportere;
2. opus esse aliquo: necesse esse aliquid;
3. factio opus est: facere opus est;
4. alicuius opus esse: aliquo opus esse
ora -ae *f* = 1. finis terrae, unde mare incipit;
2. regio
oraculum -i *n* = 1. locus ubi fatum divinitus
praedicatur sortibus; 2. fatum praedictum
oratio -onis *f* = 1. sermo; 2. orationes
habêre: verba facere
orator -oris *m* = 1. qui orationes habet;
2. legatus (qui orat)
oratorius -a -um <orator
orbis -is *m* = 1. motus rotundus; 2. forma
rotunda et plana (ut forma solis et
lunae); 3. orbis terrarum: omnes terrae;
4. orbis: orbis terrarum
orbitas -atis *f* <orbus
orbis -a -um = 1. qui liberos amisit; 2. qui
parentem amisit
ordinare = 1. in ordine ponere; 2. instituere
constituere
ordiri orsum = (loqui) incipere
ordo -inis *m* = 1. linea rerum/hominum
aliorum post alia; 2. modus collocandi;
3. (ex) ordine: post alium alius; 4. ordo
(equester): equites Romani
orientalis -e <oriens
origo -inis *f* <oriri = 1. originem trahere:
ortus esse; 2. principium, initium
oriri ortum = 1. sol oriri: in caelum
ascendere; 2. (in caelum) fieri, concipi;

3. initium facere; 4. primum fieri,
incipere; 5. nasci
ornamentum -i *n* = 1. res quae ad meliorem
vel pulchriorem apparendum alicui
additur; 2. instrumenta; 3. quod ornat/
illustrat
ornare = 1. aliquid pulchrius/melius facere;
2. instrumentis parare; 3. paratum
facere; 4. re ornatus: rem habens
ortus -us *m* <oriri ↔ occasus
os oris *n* = 1. quod est inter labra; 2. ostium,
locus quo flumen in mare influit; 3. uno
ore: simul dicens; 4. uno ore: omnes
consentientes; 5. vultus; 6. ante ora:
ante oculos
os ossis *n* = 1. quod canes edunt; 2. ossa:
corpus mortuum
os-tendere -disse = 1. monstrare; 2. notum
facere; bellum o.: se bellum facturum
esse ostendere
ostentare = gloriose ostendere
otium -i *n* = 1. vacuum tempus, ↔ negotium;
2. pax, tranquillitas
ovare = superbe gaudêre

P

pabulum -i *n* = cibus pecoris et equorum
pabulari = pabulum petere
pacare = ad pacem cogere, subigere
pacto = quo pacto: quo modo
paelex -icis *f* = altera uxor
paenitêre = 1. me (*acc*) paenitet ita fecisse:
doleo quod ita feci; 2. me paenitet facti:
me paenitet ita fecisse; 3. me paenitet
rei (*gen*): mihi displicet res
palam = 1. ↔ clam; 2. p. facere: patefacere
palari = errare
palescere -uisse = pallêre incipere, pallidus
fieri
palma -ae *f* = 1. ramus qui victor accipit;
2. manus
paludamentum -i *n* = pallium militis
palus -udis *f* = locus umidus
palus -i *m* = stipes
pandere -disse passum = 1. late extendere;
2. agmen extendi iubêre

Pantheum/-on -i *n* = altum templum rotundum

papaver -eris *n* = flos quidam

par paris = 1. aequus; 2. alteri par: similis, tam bonus/validus ... quàm alter;

3. virtuti par: qui virtutem aequat

parare = 1. paratum facere; 2. paratus esse; 3. (fugam) parare: facere quod opus est (ad fugam); 4. res paratas habere ad aliquid; 5. emere; 6. aliquem mercede corrumpere

paratus -a -um = 1. qui aliquam rem facere potest quia omnia habet quae necesse sunt ut rem faciat; 2. alicui paratus: ad aliquid paratus

parcere pepercisse -rsum = 1. alicui parcere: aliquem non necare, salvum esse sinere; 2. servare; 3. abstinere

parens -entis *m/f* = pater/mater

parere -io peperisse partum = 1. ovum expellere; 2. femina feta filium nondum natum expellere; 3. pacem parere: pacem facere; 4. facere, dare

pariter = 1. aequè, eodem modo; 2. pariter cum: simul cum

parricidium -i *n* <parricida = nex parentis/cognati

pars -rtis *f* = 1. aliquid ex toto; 2. unus ex toto aequè diviso; 3. locus; 4. factio; 5. magnâ (ex) parte: paene totus

partiri = 1. dividere (in partes); 2. aliquid in partes dividere et dare

parturire = pariturus esse (< parere)

partus -us *m* = 1. <parere; 2. partu edere: parere

parum = 1. non satis; 2. haud; 3. vix

passim = longe lateque, ubique

pate-facere = 1. aperire; 2. in lucem efferre, publice ostendere

pater -tris *m* = 1. vir caput familiae; 2. vir qui liberos habet; 3. vir qui aliquem genuit; 4. pater familias: pater (dominus) familiae; 5. patres (conscripti): senatores, sic honoris causâ appellati

patra -ae *f* = vas humile ex quo vini sacrificium fit

patère = 1. apertus esse; 2. locus esse qui transiri potest; 3. se extendere, locatus esse in loco lato; 4. fuga patère: fugere licère; 5. longus/latus esse; 6. patet: apparet, ostenditur

paternus -a -um <pater

patescere -uisse = patère incipere, patens fieri

pati passum = 1. ferre (dolorem); 2. aequo animo ferre; 3. sinere; 4. moleste/aegre/indigne pati aliquid: iratus esse ob aliquid

patricii -orum *m* = 1. homines nobili generi nati ↔ plebeii; 2. liberi Patrum (senatorum)

patrimonium -i *n* = bona patris familiae

patrius -a -um <pater

patruus -i *m* = frater patris

paucitas -atis *f* <pauci

paulatim = paulum ac paulum (↔ subito)

pavère = pavidus esse

pavidus -a -um = timidus, territus

pavor -oris *m* = timor subitus

peccare = delinquere

peccatum -i *n* = delictum

pectus -oris *n* = 1. pars corporis sub collo et super ventrem; 2. duae partes corporis feminarum quae lac dant; 3. animus, mens

peculatus -us *m* = furtum pecuniae publicae
pecus -udis *f* = 1. bestia qua utitur agricola; 2. ovis

pedester -tris -tre <pes = peditum

pellere pepulisse pulsum = fugare

Penates -ium *m pl* = 1. di qui domum vel patriam tuentur; 2. domus

pendere pependisse pensum (pecuniam) = solvere

penes *adv* = apud

penetralia -ium *n pl* = domus interior

penetrare = vi intrare

penitus = 1. ex interiore parte; 2. in partem interioriorem; penitus pervenire: penetrare

pensare = reputare

pensio -onis *f* = pecunia solvenda

per-agere = 1. perficere, exsequi; 2. finire, ad finem agere; 3. diebus aliquibus peractis: d. a. post
per-agrare = pererrare
per-angustus -a -um = valde angustus
per-blandus -a -um = valde blandus
per-cellere -culisse -culsum = 1. percutere (animum), perturbare; 2. percussus: perterritus
per-censêre = enumerare
per-contari = interrogare
per-contatio -onis *f* < percontari
per-dere -didisse -ditum = 1. ↔ servare; 2. (tempus) frustra ponere; 3. ruinam afferre; 4. amittere
per-domare = funditus domare, subigere
perduellio -onis *f* = scelus maximum contra rem publicam
peregrinus -a -um = cui alia patria est
perennis -e = 1. semper fluens; 2. perpetuus
per-errare = p. terram: errare per terram
per-exiguus -a -um = valde exiguus
perfectus -a -um = 1. finitus; 2. qui melior fieri non potest
per-ferre = 1. ferre (usque ad finem); 2. diu pati; 3. perferri: fama ferri ad aliquem/ in aliquem locum
perfidia -ae *f* < perfidus
per-fidus -a -um = qui fidem fallit
perfuga -ae *m* = miles qui ad hostem perfugit/transfugit
per-fugere = confugere
per-fundere -fudisse -fusum = 1. totum afficere, permovêre; 2. rigare
per-fungi = defungi
pergere perrexisse = 1. non desinere; 2. ire pergere; 3. progredi, proficisci
per-imere -emisse -emptum = interimere, perdere
periocha -ae *f* = breviarium
per-ire = 1. perdi, mori (↔ servari); 2. abire; 3. se perdere, non fieri; 4. deleri, absumi
peritus -a -um ↔ ignarus
per-miscêre = miscêre
per-mittere = 1. alicui p.: aliquem sinere; 2. tradere, credere; 3. mandare, committere

permixtio -onis *f* (< permiscêre) = perturbatio
per-mutare = inter se mutare
permutatio -onis *f* < permutare
pernicies -ei *f* = caedes, strages
perniciosus -a -um = nocens, ↔ saluber
per-orare = orationis finem facere
per-pellere -pulisse -pulsum = persuadendo pellere (ad agendum)
per-rozare = ordine interrogare (senatores)
per-sequi = 1. (fugientem) sequi; 2. sequi, comitari; 3. sequi, imitari
per-severare = firme stare, constans manêre, ↔ cessare
per-solvere = solvere, praestare
per-stare = firme stare, perseverare
per-tinêre ad = attingere, afficere
per-turbare = 1. valde turbare, miscêre; 2. animos permovêre, commovêre, afficere
per-vadere = per aliquam rem vadere (aliquid mali; Hispanice “cundir”)
per-vastare = funditus vastare
pessum dare = perdere
pesti-fer -era -erum = qui pestem fert
pestilentia -ae *f* = morbus gravis qui multos simul afficit
pestis -is *f* = mors
philosophia -ae *f* = p. naturalis: id quod docetur de rerum natura
philosophus -i *m* = vir sapiens qui docet philosophiam
pietas -atis *f* < pius = amor deum/parentum/patriae
piger -gra -grum = 1. ↔ industrius; 2. piger campus: sterilis campus
pigêre = taedêre; me piget: me taedet
pignus -oris *n* = res cara data fidei causâ (pro pecuniâ mutuâ)
pilleus -i *m* = res e lanâ facta quae in caput induitur
pingere pinxisse pictum = 1. colore operire, imaginibus ornare; 2. vestis picta: vestis filis ornata quae lineis pulchris faciunt; 3. tabula picta: imago in tabula picta

pius -a -um = qui deos et patriam et parentes diligit

placère -uisse/-itum esse = 1. alicui placère: iucundus esse; 2. patribus placet: patres volunt; 3. placuit ut/ne: decretum est ut/ne; 4. placitum est: ei/iis placuit

placidus -a -um = quietus, non turbatus (↔ acer)

placitus -a -um = qui placet, gratus

planus -a -um = 1. qui facilè intellegitur; 2. (locus) planus: aequus

plausus -us *m* <plaudere

plebeii -orum *m* = homines humili generi nati ↔ patricii

plebes -is *f* = plebs

plebs -bis *f* = plebeii, populus Romanus praeter patres et patricios

pleri-que plerae-que plera-que = prope omnes

plerum-que *n* = maior pars

plerum-que *adv* = prope semper

plerus-que plera-que plerum-que = 1. plerique; 2. pleraque pars: maior pars

pluma -ae *f* = penna

plumbum -i *n* = metallum grave ac vile quod facile mollitur

plurimùm = maxime multùm

plurimus -a -um *sup* <multus

poema -atis *n* (*pl abl* -atis) = opus versibus scriptum, carmen

poena -ae *f* = 1. > punire; 2. poenas dare alicui: puniri ab aliquo; 3. poenas ab aliquo recipio: aliquis mihi poenas dare (a me punitur)

pollère = valère

polluere -uisse -utum = sordidum facere (↔ purgare)

pomerium -i *n* = spatium intra et extra moenia quod neque habitari neque arari fas est

pompa -ae *f* = agmen hominum festo die procedentium

pondo *abl* <pondus (=pondere)

pondus -eris *n* = 1. onus grave magnum pondus habet; 2. moles gravis

ponere posuisse positum = 1. aliquid movère ut in mensâ situs sit; 2. (vestem) p.: ↔ induere; 3. castra ponere: castra exstruere; 4. arma p.: arma deponere, se dedere; 5. in medio p.: palam ostendere; 6. bellum p.: bellum finire; 7. positâ morâ: sine morâ; 8. positus: situs

pons pontis *m* = opus exstructum ad flumen transiendum

pontifex -icis *m* = summus sacerdos omnibus praepositus

pontus -i *m* = mare

populares -ium *m pl* = cives

populari = vastare

populus -i *m* = 1. cuncti cives; 2. plebs

por-rigere -exisse -ectum = extendere

porro ↔ retro

por-tendere -disse -tum = rem futuram ostendere

portentum -i *n* = prodigium quo fatum portenditur

porticus -us *f* = ordo columnarus tectus

poscere = dari iubère

posse potuisse = 1. potestatem/facultatem habère ad aliquid faciendum; 2. potens esse, potestatem habère

possessio -onis *f* < possidère

pòst = postea

postea-quam = postquam

posteri -orum *m pl* = filii et nepotes et eorum filii et nepotes et cet.

posterior -ius *comp* <post = 1. ↔ prior; 2. pars posterior: pars inferior, finis; 3. sequens, posterus

posticum -i *n* = ostium posterius

postremùm *adv* ↔ primùm

postulatum -i *n* = quod postulatur

potens -entis = 1. qui magnam potestatem habet; 2. maris potens: potestatem maris habens; 3. (re) potens: potitus, (rem) possidens

potentia -ae *f* <potens

potestas -atis *f* = 1. ea quae aliquis facere potest; 2. significatio; 3. potestas esse alicui: aliquis posse; 4. potestatem facere: occasionem dare

potior -ius *comp* = 1. melior, rector;
2. potius quam: neque; 3. optatior
potiri = 1. re potiri: rem suam facere;
2. alicuius potiri: alicuius potens esse
(aliquid in suâ potestate tenêre)
potissimum *adv sup (comp potius)*
praebêre = 1. offerre; 2. se p.: se ostendere,
agere
prae-cedere ↔ sequi
praeceps -cipitis = 1. praeceps ire: (se)
praecipitare, ruere, properare;
2. periculosus; 3. praecipitem dare:
praecipitare; 4. (locus) praeceps: arduus
praeceptum -i *n* = quod praeceptum est,
imperium
prae-cipere = 1. faciendum esse dicere,
imperare; 2. ante capere
praecipitare = 1. proicere (capite primo);
2. se praecipitare: ruere, properare;
3. se p.: se perdere; 4. praecipitari
praecipuus -a -um = prae aliis magnus,
egregius
prae-clarus -a -um = prae aliis clarus,
clarissimus
praeco -onis *m* = vir qui nuntios publicos
proclamat
praeda -ae *f* = 1. quod capitur vel rapitur;
2. praedam facere: praedam rapere
praedari = praedam capere
prae-dicere = dicere quod accidet
praedictum -i *n* = quod praedictum est
prae-dives -itis = divitissimus, prae alios
dives
praefectus -i *m* = 1. is qui praefectus est;
2. dux
prae-ficere -fecisse -fectum = praeponere
prae-mittere = aliquem mittere ut in locum
veniat prior
prae-occupare = ante occupare
prae-parare = paratum habêre prius
prae-ponere = 1. alicui aliquem praeponere:
aliquem alicuius principem facere;
2. ante ponere; 3. praeferre
prae-potens -entis = prae aliis potens,
potentissimus
praesens -entis = 1. tempus praesens: nunc;

2. ↔ absens; 3. qui patet
prae-sentire = sentire aliquid nondum
eventum eventurum esse
praeses -idis *m/f* = custos
praesidium -i *n* = 1. milites ad locum
defendendum locati; 2. ad praesidium:
ad defendendum; 3. praesidio esse
alicui: aliquem intueri
prae-stare = 1. officium praestare: officium
facere; 2. alicui/aliquem praestare:
melior esse quàm aliquis; 3. praebêre,
dare; 4. aliquis eminêre
prae-sumere = prae aliis sumere
praeter +*acc* = 1. sed, nisi; 2. praeterea;
3. quod est ob aliquem/aliquid et it
porro (ut flumen); 4. praeter spem:
contra spem
praeter-ire = 1. currere prae aliquo aliquis
qui modò post eum erat; 2. tempus
transire; 3. praetermittere
praeteritum -i *n* = 1. tempus prateritum
(↔ futurum); 2. praeterita: tempus
praeteritum
praeter-mittere = 1. non memorare, non
scribere (↔ addere); 2. non agere,
neglegere
praeter-quam quod = praeter id quod
praeter-vehere = praeter aliquem locum
transire
prae-texta, toga *f* = toga purpurâ ornata
quam consules et dictatores gerunt
praetextatus -a -um = (togâ) praetextâ
indutus (ut puer liber ad annum XVII)
praetor -oris *m* = 1. praefectus urbis;
2. magistratus qui iudiciis praest
praetorium -i *n* = locus in castris ubi dux
habitat
praetorius -a -um = praetoris, praefecti
praetorius -i *m* = qui praetor fuit
praeverbium -i *n* = syllaba verbo praeposita
pravum -i *n* = malum
pravus -a -um = 1. ↔ rectus; 2. improbus,
malus; 3. non prudens, imprudens
precari (< preces) = orare
preces -um *f/pl* = 1. verba orantia, quod
oratur; 2. prece: precibus

premere pressisse pressum = 1. aliquid/
aliquid tangere et impellere; 2. malâ re
afficere; 3. armis petere; 4. opprimere
pretium -i *n* = 1. id quod aliquid constat/
valet; 2. stipendium, merces;
3. promissum
primò = 1. initiò; 2. primùm
primores -um *m pl* = 1. primi, principes;
2. summae vel extremae quaeque res
primùm = 1. ↔ postremò (primùm ...
deinde ... postremò); 2. quàm primùm:
cùm primùm fieri potest
primus -a -um = 1. I (1); 2. prima aestas:
prima aestatis pars; 3. in primis:
praecipue
princeps -ipis *m* = 1. vir ante alios primus
(qui aliis imperat); 2. primus; 3. vir qui
Romae imperat, imperator
principium -i *n* = 1. prima pars, initium;
2. causa
pristinus -a -um = antiquus
privatim ↔ publice
privatum -i *n* = pecunia privata (↔ publica)
privatus -a -um = 1. domesticus
(↔ publicus); 2. (vir) qui munus
publicus non fungitur (non rex, non
magistratus, et c.); 3. sine magistratu
pro + *abl* = 1. pro aliquo: in loco alicuius;
2. quasi; 3. pro aliquo: tamquam
aliquis; 4. pro aliquo: aliquid reddendo;
5. ↔ contra; 6. pro castris: ante castra
(prospiciens a castris); 7. pro tribunali:
in tribunali (prospiciens e t.); 8. pro
tempore: ut tempus postulabat; 9. pro
se quisque: omnes ex se ipsis
pro! = o! heu!
probare = 1. probum esse putare; 2. planum
facere
probatus -a -um = (alicui) p.: qui probatur
(ab aliquo), acceptus
pro-cedere = 1. ↔ recedere; 2. progredi;
3. melius fieri, propius esse aliquid ut
perfectum sit
procella -ae *f* = ventus rapidus
pro-cidere -disse = ante cadere
pro-clamare = publice clamare

pro-consul -is *m* = qui anno post consulatum
provinciam administrat vel exercitui
imperat
procos. = proconsul
pro-creare = gignere
procul = 1. ↔ prope; 2. procul (ab) aliquo:
↔ prope aliquid; 3. procul dubio:
certe
pro-cumbere -cubuisse ↔ recumbere
pro-dere -didisse -ditum = 1. tradere (in
manûs hostium); 2. tradere (narrando);
3. memoriae p.: memoriae tradere
prodigium -i *n* = res mirabilis contra naturam
facta
prod-ire = procedere
proditio -onis *f* < prodere
proditor -oris *m* = qui prodit
pro-ducere = 1. longiorem facere;
2. (exercitum) ad pugnam educere; 3.
differre; 4. agere, inferre, promovère
pro-ferre = 1. promere, sumere e loco;
2. primum facere, invenire, notum
facere; 3. maiorem facere, extendere
pro-fiteri -fessum = 1. publice dicere,
promittere; 2. indicium p.: indicare
pro-fligare = devincere
pro-fugere = aufugere
pro-fugus -a -um = ex patria fugens
pro-fundere = effundere
progenies -ei *f* = 1. stirps; 2. gentis origo
pro-gnatus -a -um = natus
pro-hibere = 1. retinère; 2. vetare, ↔ sinere
pro-inde = ergo
pro-labi -lapsum = protinus labi
proles -is *f* = stirps
proletarii -orum *m* = cives pauperes qui
non censebantur
pro-minère = eminère
pro-movère ↔ removère
promptus -a -um = paratus, acer
pro-mulgare (legem) = populo notum facere,
ferre
promunturium -i *n* = mons in mare eminens
pro-nuntiare = publice nuntiare
propatulum -i *n* = locus patens ante domum
properare = celeriter ire/agere

propere = celeriter
propinquus -a -um = 1. qui prope est; 2. ex propinquo: ex loco propinquo
propinquus -i *m* = cognatus
propior -ius *comp* <prope
pro-ponere = designare, statuere
pro-praetor -oris *m* = magistratus qui anno postquam praetor fuit provinciam administrat vel exercitui imperat
proprius -a -um = 1. ↔ communis; 2. nomen proprium: nomen unius, ut Roma, Tiberis, et c.; 3. ↔ alienus
propter +*acc* = 1. propter aliquid: alicuius causâ; 2. prope
propter = prope
propterea = 1. ideò; 2. p. quòd: quòd
prora -ae *f* = pars navis prior (↔ puppis)
pro-sequi = 1. sequi (proficiscentem); 2. (laudibus) p.: laudare
prosperus -a -um = secundus, felix
pro-sternere = 1. humi proicere; 2. delêre
pro-tegere = tueri
pro-trahere = 1. proferre; 2. (bellum) p.: trahere, producere
pro-vehere = ultrâ vehere, per locum vehere
proventus -us *m* = magnae fruges
pro-vidêre = 1. praeparare; 2. curare
provincia -ae *f* = 1. regio imperii Romani; 2. regio administranda
pro-vocare = 1. (ad populum) p.: postulare ut populus iudicet; 2. ad pugnam evocare
provocatio -onis *f* <provocare
pro-volare = ruere, procurrere
proxime = modò, dudum
proximus -a -um *sp* <prope = 1. proximus alicui loco: qui aliquem locum contingit; 2. proximi consules: consules insequentis anni
proximus -i *m* = vicinus
prudens -entis = 1. ↔ stultus; 2. alicuius prudens: qui aliquid scit/intellegit
prudencia -ae *f* <prudens
pseudo- = falsus
pubes -eris = qui iam non puer est, maturus

pubes -eris *m* = homo pubes
publicare = publicum facere
publicum -i *n* = pecunia publica, aerarium
publicus -a -um <populus = 1. ↔ privatus; 2. res publica: res omnium civium communis; 3. omnes regionis cives
pudibundus -a -um = pudore affectus
pudicitia -ae *f* <pudicus
pudicus -a -um = castus; uxor pudica: quae maritum solum amat
pudor -oris *m* <puðêre = 1. animus turbatus peccati aut dedecoris causâ; 2. animus turbatus eius qui peccare aut dedecus admittere nonvult
puer -i *m* = 1. homo in tenerâ aetate; 2. servus
puerilis -e <puer
pueritia -ae *f* = aetas pueri
puerulus -i *m* = parvus puer
pugnator -oris *m* = qui pugnat
pullus -a -um = colore medio inter album et atrum
pullus -i *m* = 1. animal modo partum; 2. filius parvus galli
pulvinar -aris *n* = torus in quo ponuntur signa deorum supplicationibus
pulvis -eris *m* = 1. terra sicca quae vento spargitur; 2. pulvis ubi describebantur formae
purgare = 1. purum facere; 2. excusare
purpura -ae *f* = color ruber pretiosus
purus -a -um = 1. mundus, ↔ sordidus; 2. insom
putare = 1. existimare; 2. credere; 3. arbitrari, censêre; 4. putares: videris

Q

quâ = 1. quâ viâ, ubi; 2. ne quâ: ne quâ (aliqua) viâ
quâ-cumque = ubicumque
quadratus -a -um = formâ IV latera
quadriennium -i *n* = quattuor anni
quadrigae -arum *fpl* = 1. IV equi curru iuncti; 2. quadrigas mittere: cursum aperire
quadringentesimus -a -um = CCCC

quaeso = oro (te/vos)
quaestio -onis *f* = 1. quod quaeritur;
2. quaestionem agere: quaerere in iudicio
quaestor -oris *m* = 1. magistratus qui in bello duces adiuvat; 2. magistratus qui aerario praest
qualis -e = 1. cuius generis; 2. quanta qualitas; 3. talis qualis: eiusdem generis atque/ac
quàm = 1. tam ... quàm: idem atque/ac;
2. qualis; 3. quàm celerrime (*sup*): tam celerrime quàm maxime fieri potest;
4. quàm primùm: cùm primùm fieri potest; 5. quàm plurimus: quantum maxime potest; 6. quàm maximas potest: (tantos) quantos maxime potest
quam-diu = 1. tamdiu ... quamdiu: tam diu ... quàm; 2. tamdiu quàm
quando = 1. quo tempore?; 2. quoniam;
3. cum; 4. ne quando: ne aliquando, ne umquam
quantum = quàm multùm
quantum -i *n* = 1. quàm multùm; 2. tantùm quantùm: tam multùm quàm; 3. quanti: quanti pretii (quam parvi p.); 4. quantò ... tantò: tam +*comp* quàm +*comp*
qua-re = 1. cur?; 2. quam ob rem
quarto = post quater
quasi = 1. tamquam; 2. velut si
quassare = valde quater, paene effringere
quaestor -oris *m* = 1. magistratus qui in bello duces adiuvat; 2. magistratus qui aerario praest
-que = 1. et; 2. -que ... -que: et ... et
quercus -us *f* = arbor cuius pars superior rotunda atque maior quam inferior est
querella -ae *f* <queri
quic-quam = quidquam
qui-cumque quae-cumque quod-cumque =
1. quem/quam/quod libet; 2. quisquis;
3. quaecumque: omnia quae
quid-quad = 1. omnis res quae;
2. quodcumque
quies -etis *f* = tempus quietum, somnus
qui-libet quae-libet quod-libet = qui-cumque (libet)

quin = 1. cur non?; 2. quin etiam: (non hoc solum) sed etiam, atque etiam; 3. quin +*imp*: age; 4. non dubito quin +*coni* ↔ dubito num +*coni*; 5. non multùm abest quin fiat: paene fit
qui-nam = quisnam
quindecim-viri -orum *m pl* = XV viri qui negotium publicum curant
quingentesimus -a -um = D
quingagesimus -a -um = L
quinque-remis -e = navis longa quae quinos remos habet
quis quae quid = 1. quis est?: quis vir?; quae est?: quae femina?; quid est?: quae res?; 2. quis locus?: qui locus?
quis qua quid (si/ne/num q.) = 1. si quis: si aliquis; 2. num quis: num aliquis; 3. num quid: num aliquid; 4. ne quis: ne aliquis, ne quisquam
quis-nam = quis
quis-que quae-que quod-que = 1. et unus et alter et tertius...; 2. fortissimus quisque: omnes viri fortes
qui-vis quae-vis quod-vis = 1. quilibet, quicumque; 2. quodvis: quodcumque vis
quo = 1. quo +*comp* ... eo: quantò ... tantò; 2. quo +*coni*: ut eo (ut eo modo)
quo-ad = usque ad id tempus quo
quòd = 1. quia; 2. cur; 3. quòd +*coni*: utinam; 4. est quòd: causa est quare; 5. quòd si: si autem; 6. quòd nisi: nisi autem
quondam = 1. olim, aliquando
quoties = 1. quoties? semel, bis, ter, quater, quinques, sexies, septies, octies, novies, decies...; 2. toties quoties
quoties-cumque = quoties

R
rabies -ei *f* = ira saeva atque amens
radix -icis *f* = 1. pars arboris subterranea;
2. pars infima montis
rapere -io -uisse -ptum = 1. vi trahere/capere; 2. raptim trahere/capere;
3. adimere; 4. raptim vehere
rapina -ae *f* <rapere
raptim = celeriter

rarus -a -um = 1. qui non solet fieri/esse;
2. paucus

ratio -onis *f* = 1. causa quae rem planam facit; 2. modus agendi, consilium;
3. causa qua factum defenditur (excusatur); 4. deliberatio, consilium prudens; 5. mens prudens; 6. rationem habere alicuius: alicui consulere;
7. rationes: negotia pecuniarum

ratus -a -um = 1. servandus (↔ irritus);
2. computatus, ratione constitutus;
3. pro rata parte: rato modo (fortuito)

re-bellare = bellum renovare

re-cedere = 1. ↔ procedere; retro cedere;
2. redire; 3. discedere; 4. evanescere;
5. removere

recens -entis = novus atque integer

re-cidere = adimere (caedendo)

re-ciperare = rursus capere

re-cipere -cepisse -ceptum = 1. accipere, admittere; 2. iterum capere; 3. se r.: redire; 4. se recipere: animum recipere, se recreare

re-conciliare = in gratiam restituere

rectum -i *n* = r. aspicere: in r. prospicere

rectus -a -um = 1. verus, bene factus;
2. linea recta: —; 3. recta via: iter omnium brevissimum; 4. oratio recta: ipsa verba loquentis (“...”) ↔ oratio obliqua (“...”)

re-cumbere -cubuisse ↔ surgere

re-cusare = 1. dicere se nolle; 2. repudiare

red-dere = 1. rursus dare; 2. dare; 3. vocem r.: respondere; 4. flumen r. ‘Tiberim’: facere ut flumen ‘Tiberim’ sit; 5. facere

red-igere -egisse -actum = 1. in potestatem alicuius r.: alicui tradere; 2. retro agere

red-ire = 1. rursus ire; 2. aliquis ire quo habitat; 3. revenire, facere id quod modo fiebat; 4. ad se redire: ad mentem redire

reditus -us *m* < redire

re-ducere = 1. ducere in locum ubi erat ante; 2. redigere, restituere, referre

re-fellere -fellisse = falsum esse demonstrare

re-ferre -ttulisse -latum = 1. remittere (litteras), ferre aliquid ad aliquem alia regione habitantem; 2. nuntiare; 3. (in tabulas) referre: inscribere; 4. gratiam referre: gratiam pro gratia reddere; 5. ad aliquem referre: aliquem sententiam rogare; 6. de re referre (ad senatum): rem ad senatum referre; 7. refertur: narratur

re-ficere -fecisse -fectum <-facere = iterum facere

re-fugere = 1. fugere iterum iterumque;
2. retro fugere, recedere

regalis -e = regius

regia -ae *f* = 1. domus regis; 2. familia regis

regina -ae *f* = 1. femina regnans; 2. regis coniunx

regio -onis *m* = 1. pars terrae; 2. pars urbis, vicus

regius -a -um <rex

regnum -i *n* = 1. regis imperium; 2. regnum tenere/agere: regnare

re-gredi -gressum = redire, ↔ progredi

religio -onis *f* = 1. cura rerum divinarum, metus deorum; 2. culpa

reliquiae -arum *fp* = quod reliquum est

reliquum -i *n* = 1. quod restat; 2. reliquum (tempus): tempus futurum; 3. reliqua: futura

reliquus -a -um = 1. ceterus; 2. reliquus: reliqua pars; 3. reliquus esse: restare, superesse

re-mandare = renuntiare

remedium -i *n* = res quae aegros sanat

re-mittere = 1. mittere ad locum/hominem unde venit; 2. cessare (animos);
3. ↔ contendere

remotus -a -um = qui abest, distans

re-novare = novum (denuo) facere

re-nuntiare = 1. referre; 2. revocare, tollere

re-parare = 1. iterum parare; 2. reficere

repens -entis = repentinus

repentinus -a -um <repente = 1. subitus;
2. ↔ exspectatus

reperere -psisse = manibus et genibus ire

reperire -pperisse -pertum = 1. quaesitum invenire; 2. reperiri: adesse; 3. excogitare
re-petere = 1. redire; 2. gratiam repetere: petere ut gratia referatur; 3. iterare; 4. memorare; 5. rês repetere: postulare ut rês reddantur
repudiare = recusare, dimittere
re-putare = reputare rem: cogitare de re
re-quiescere = 1. quiescere; 2. dormire
re-quirere = 1. quaerere; 2. desiderare
rerî ratum = arbitrari
res -ei *f* = 1. aliquid cuiuslibet generis; 2. aliquid quod agitur; 3. res publica: civitas, res omium civium communis; 4. res Romana: res publica Romana, civitas Romana; 5. res: res publica
re-scindere = 1. destruere, abrumpere; 2. irritum facere
re-sistere -stitisse = 1. consistere et manêre; 2. resistere alicui: repugnare aliquem
re-sonare = valde sonare
re-spergere -sisse -sum = aspergere
re-spicere = 1. ↔ prospicere; caput vertere ad aliquem aspicere; 2. curare
re-stare = 1. reliquus esse, superesse; 2. remanêre; 3. restat ut: reliquum est ut
re-stinguere = ex-stinguere
restis -is *f* = funis
re-stituere -uisse -utum = 1. reficere; 2. reddere; 3. rursus instituere; 4. renovare
re-ticêre = tacêre
re-tinêre -uisse -tentum = tenêre ne procedat
retro = eò unde venit
re-vehere = referre, remittere
re-verti -tisse/sum esse = 1. redire; 2. revenire
re-vincere = iterum vincere
re-visere = 1. iterum vidêre; 2. iterum visere
re-vocare = 1. iterum vocare, revenire iubere; 2. removêre; 3. rursus capere/sumere, recipere; 4. restituere, redigere
rex regis *m* = 1. vir qui terram/urbem regit; 2. reges: rex et regina

rigêre = flecti non posse
rite = 1. bono ritu, recte; 2. iure
ritus -us *m* = modus sacra faciendi
rivus -i *m* = 1. parvus fluvius; 2. aquae ductus factus (non naturalis)
rixa -ae *f* = pugna cum tumultu
robur -oris *m* = 1. lignum durissimum; 2. vis resistendi; 3. robora virorum: viri validissimi
robustus -a -um (< robur) = firmus, validus
rogare = 1. orare; 2. interrogare
rogatio -onis *f* = lex lata; rogationem ferre: legem ferre
rogus -i *m* = 1. ignis quo mortuorum corpora incenduntur; 2. funus
rostratus -a -um = rostro munitus
rostrum -i *n* = 1. pars avium capitis eminens; 2. hasta ferrea e prora navis longae eminens
rota -ae *f* = instrumentum rotundum quod volvendo vehicula moveri possunt
rotundus -a -um = qui habet formam litterae O
ruere = 1. praecipitari, collabi; 2. se praecipitare, procurrere
ruina -ae *f* = 1. <ruere; 2. casus
rumpere rupisse ruptum = 1. aliquid in varias partes vi disicere; 2. aliquid finire facere; 3. abrumpere, subito finire; 4. destruere, ↔ facere
rupes -is *f* = saxum
ruptor -oris *m* = qui rumpit

S

sacer, -cra -crum = 1. adorandus; 2. sacratu
sacerdos -otis *m/f* = 1. vir/femina cuius negotium est diis servire; sacerdos sacrificia facit et res divinas curat
sacrare = sacrum facere et deo tradere
sacrarium -i *n* = locus sacer
sacrificare = sacrificium facere
sacrificium -i *n* = bos/ovis/porcus occisus ut deo offeratur
sacrum -i *n* = 1. sacrificium; 2. sacra: res sacrae

saeculum -i *n* = 1. centum anni; 2. (hominis) s.: aetas (IV menses et XXX anni)
saepire -psisse -ptum = cingere
saevitia -ae *f* < saevus
salinae -arum *f pl* = locus ubi sal paratur
salutare = arte salire/membra movère
saltem = tantum (si alterum non datur)
saltus -us *m* = mons silvis opertus
saluber -bris -bre = salutaris
salus -utis *f* = 1. (ei) salutem dicere: (eum) salutare; 2. <salvus; 3. saluti esse: salutem ferre
salutaris -e = qui salutem affert
salvère iubère = salutare
salvus -a -um = servatus
sanctus -a -um = iure divino tutus, sacer
sanguineus -a -um = sanguine plenus
sanguinulentus -a -um = sanguineus, cruentus
sanguis -inis *m* = 1. id quod per venas et cor fluit; 2. genus, gens, origo; 3. sanguine iunctus: cognatus
sapiens -entis = prudens et doctus
sapiens -entis *m* = vir sapientissimus
sarmentum -i *n* = ramus tenuis, virga
satelles -itis *m* = comes perpetuus et defensor
satin' = satisne
satius = melius, potius
saucius -a -um = vulneratus
scaena -ae *f* = locus in theatro ubi fabula agitur
scalae -arum *f pl* = machina e pluribus gradibus constans qua utimur ad ascendendum in loca superiora
scandere -disse -ansum = ascendere
sceleratus -a -um < scelus
sceptrum -i *n* = baculum quo regis imperium significatur
scire = 1. sapiens esse, noscere, ↔ ignorare; 2. doctus esse; 3. Latine scire: linguam Latinam scire
sciscitari = interrogare, quaerere
scopulus -i *m* = saxum eminens
scortum -i *n* = femina impudica quae amorem suum vendit

scribere -psisse -ptum = 1. litteris verba significare in loco (praecipue in tabulis); 2. scribendo narrare; 3. (milites) scribere: conscribere
scriptor -oris *m* = qui scribit
scriptum -i *n* = quod scriptum est, liber
se sibi = 1. ipse; 2. secum: cum se; 3. ille; 4. inter se, alius alio
se-cernere = seiungere
secretum -i *n* = locus secretus
secretus -a -um = a ceteris remotus
secundò = iterum
secundum +acc = 1. sequens; 2. ex; 3. post
secundus -a -um = 1. II; 2. qui iuvat; 3. alter
securis -is *f* (acc -im, abl -i) = instrumentum quo lignum secatur et insigne imperii
secus adv = 1. aliter; 2. non ita
sedare = tranquillum facere (↔ turbare)
sedes -is *f* = 1. locus ubi aliquis sedet; 2. locus ubi aliquis habitat; 3. sedem capere: considerare
seditio -onis *f* = 1. discordia civium; 2. populi tumultus in regem
seditionus -a -um < seditio
segnis -e = piger
se-iungere = disiungere, dividere
semen -inis *n* = 1. id ex quo frumentum crescit; 2. semina: filii, stirps
se-met = se
semi-animis -e = nec vivus nec mortuus
semi-ermis -e = nec armatus nec inermis
senator -oris *m* = unus ex DC viris senatùs
senatus -us *m* = 1. DC senatores qui summam potestatem in re publica Romanâ tenebant; 2. concilium senatùs; 3. senatum alicui dare: aliquem in senatum admissum audire
senecta -ae *f* = senectus
senectus -utis *f* = aetas senis
senescere -nuisse = senex fieri
seni -ae -a = VI et VI..
senior -oris *m* < senex (*comp*)
sensim = paulatim, caute
sensus -us *m* (< sentire) = 1. affectus, animi motus; 2. pars corporis quae nos facultatem sentiendi praebet

sententia -ae *f* = 1. oratio, vocabula coniuncta; 2. sententia: id quod sentitur; 3. suffragium senatoris; 4. in eandem sententiam ire: consentire

sentire sensisse sensum = 1. oculis/auribus/naso/linguâ/corpore (i.e. manibus) accipere; 2. arbitrari

sepelire -ivisse -ultum = 1. (hominem mortuum) terrâ operire; 2. delêre, diruere, excindere

septeni -ae -a = VII...

septentrio -onis *m* = septentriones

septentriones -um *m pl* ↔ meridies

septuagesimus -a -um = LXX

sepulcrum -i *n* = locus ubi homo sepultus est

serenus -a -um = 1. (caelum) serenum: sine nubibus; 2. placidus

sermo -onis *m* = 1. id quod dicitur, verba; 2. lingua

serpens -entis *f* = anguis

serus -a -um = tardus

serva -ae *f* = ancilla

servare = 1. integrum tueri; 2. salvum custodire; 3. ↔ rumpere

servator -oris *m* = qui servat

servilis -e <servus

servitium -i *n* = servitus (↔ imperium)

servitus -us *f* <servus (↔ libertas)

sestertius -i *m* = 1. nummus; 2. IV asses, quarta pars denarii; 3. sestertius nummus: II et semis (1/2)

setius = 1. minus; 2. nihilo minus/setius: tamen

sexagesimus -a -um = LX

si = 1. quoniam; 2. si +*coni.* significat id quod fieri posset/potuisset; 3. num

siccare = siccum facere

siccum -i *n* = terra sicca

siccus -a -um ↔ umidus

sidere sedisse = 1. considerare; 2. operire

sidus -eris *n* = stella

signare = 1. (epistulam) signare: cerâ claudere; 2. signo imprimere; 3. signatum: ex quo nummi facti sunt

significatio -onis *f* = 1. id quod significatur; 2. <significare (notum facere, nuntiare)

signum -i *n* = 1. aliquid pictum (tabula)/fictum (statua); 2. id quo imprimitur cera ad epistulas signandas, imago cerae; 3. res qua aliquid significatur, ut aquila exercitûs Romani; 4. id quo aliquid significatur; 5. signa movêre: e castris progredi

similis -e *comp* -illior, *sup* -illimus = 1. qui idem esse videtur, eiusdem generis; 2. similis alicui/alicius: alicuius formam gerens; 3. veri similis: qui verus esse videtur

simplex -icis = qui ex uno constat

simul = 1. uno tempore; 2. simul atque: eodem tempore quo, cùm primùm; 3. simul: simul atque

simulacrum -i *n* = imago, signum

simulare = animum ostendere falsum

simultas -atis *f* ↔ amicitia

sinere sivisse situm = non prohibêre

singularis -e = 1. (numerus) singularis: qui unam rem significat; 2. certamen singulare: c. inter singulos; 3. cui par non est

sinus -us *m* = 1. pars togae ubi res feruntur; 2. pars maris in oram intrans; 3. pectus; 4. res voluta; 5. pars cava/ locus cavus

si-quidem = quoniam

sistere stitisse = stantem facere

sitire = sitim pati

situs -a -um = 1. locatus; 2. positus, expositus; 3. in re aliquid situm est: ob rem aliquid est, res aliquid dare potest

situs -us *m* = locus ubi aliquid situs est

socer -eri *m* = pater coniugis

societas -atis *f* <socius = 1. in societatem recipere: ut socium recipere; 2. hominum coniunctio qui rem communem persequuntur

socius -i *m* = 1. socii: homines qui communi fortunâ/negotio coniunguntur; 2. qui alterum adiuvat; 3. socii navales: nautae classis Romanae

solari = 1. consolari; 2. mitigare

solêre -itum esse = 1. saepe facere; 2. ut solet: ut fieri solet

solitudo -inis *f* = locus solus/desertus
solitus -a -um = 1. qui solet esse/fieri;
2. maior solito: maior quam fieri solet
solium -i *n* = sedes regia magnifica
sollicitare = incitare, persuadere
solvere -visse -lutum = 1. ↔ vincire;
2.olvere pecuniam: dare pecuniam
quae debetur; 3. (navem)olvere: vela
dare in altum; 4. (promissum)olvere:
perficere, peragere; 5. oratio soluta ↔
versus; 6. (animum)olvere: tollere, ex
animo se liberare; 7. rumpere
somnium -i *n* = quod in somno videtur
somnus -i *m* = 1. id quod dormientes
habent; 2. ducere somnos: dormire
sonare, -uisse = sonum dare
sopire = dormientem facere
sopitus -a -um = dormiens
sordidus -a -um = 1. ↔ mundus; 2. turpis,
sprenendus; 3. indignus
sors -rtis *f* = 1. oraculum inscriptum in
tabellis, ex quibus una sumitur ex urnâ
(vas sortium); 2. sortes: oraculum;
3. fortuna; 4. extra sortem: non sortito
sortiri = sortibus uti
sospes -itis = salvus
spatium -i *n* = 1. et longitudo et latitudo
(<latius) et altitudo (<altius); 2. locus
vacuus/apertus; 3. spatium (temporis):
tempus; 4. spatium (temporis): anni
species -ei *f* = 1. forma, genus; 2. quod
aspicitur; 3. forma, pulchritudo;
4. species alicuius: quod videtur aliquis
esse
spectaculum -i *n* = 1. id quod spectatur;
2. spectaculo (*dat*) esse alicui: spectari
ab aliquo; 3. spectacula: spectatorum
sedes
spectare = 1. attente aspicere, intueri,
conspicere; 2. continuo aspicere, tueri;
3. situs esse ad partes (septentriones vel
meridies vel cet.); 4. ad rem tendere;
5. alio spectare: aliud significare
speculari = explorare
specus -us *m* = spelunca
spelunca -ae *f* = antrum

spernere sprevisse spretum = despicerere,
contemnere
spirare = 1. animam ducere; 2. flare
splendêre = clare lucêre
splendidus -a -um = splendens
spolia -orum *n pl* = 1. arma hosti victo
erepta; 2. praeda
spoliare = 1. s. aliquem: vestem/arma
eripere alicui; 2. re s.: re exuere, rem
adimere
spondêre spondisse sponsum =
1. promittere (in matrimonium);
2. promittere pro se ipso
sponsus -i *m* = maritus futurus
sponde = 1. meâ sponte: meâ voluntate, per
me; 2. suâ sponte: per se
st! = tace!
stabulum -i *n* = casa pecoris
stadium -i *n* = circus in quo iuvenes
currendo se exercent
stagnum -i *n* = lacus aquae stantis (:non
fluentis)
stare stetisse = 1. non se movêre, ↔ sedêre,
↔ ambulare; 2. pugnare, sub armis esse;
3. constare (pretio); 4. manêre, durare
statio -onis *m* = 1. milites qui locum
custodiunt; 2. < stare
stativa -orum *n* = castra quae diu uno loco
stant
stator -oris = qui sistit
statua -ae *f* = signum hominis
statuere -uisse -utum = 1. finire, fines rei
designare; 2. constituere; 3. decernere,
consilium capere
status -us *m* = 1. s. rerum: modus quo res
stant (:se habent); 2. modus quo aliquis
se habet
sterilis -e ↔ fertilis; (mulier) s.: quae parere
non potest
sternere stravisse stratum = 1. (vestis)
operire; 2. lectum sternere: vestem
super lectum sternere; 3. humi proicere;
4. viam sternere: viam munire/facere
stillare = manare paulatim
stilus -i *m* = 1. instrumentum quo in tabula
premo scribitur; 2. stilo: scribendo

stimulare = incitare
stipendium -i *n* = 1. merces militis;
2. stipendium/stipendia merere/facere:
militare; 3. pecunia rei publicae
solvenda; 4. militia annua
stipes -itis *m* = arbor sine ramis, baculum
crassum
stirps -pis *f* = 1. liberi, filius/filia; 2. gens
ex qua aliquis ortus est
strages -is *f* = caedes
stramentum -i *n* = id quo casae pauperum
teguntur
strenuus -a -um = impiger
strepitus -us *m* = sonus magnus
stringere -inxisse -ictum = educere (gladium)
struere struxisse structum = 1. parare;
2. excogitare
studere = 1. studere alicui rei: studiosus
esse alicuius rei; 2. studere +*inf.*: cupere
stultitia -ae *f* <stultus
stupe-facere = stupentem facere
stuprare = violare, vi comprimere
stuprum -i *n* = scelus feminae stuprandae
sub +*abl* = 1. ↔ supra; 2. sub aliquo: prope
aliquem; 3. sub aliquo: sub imperio
alicuius; 4. sub aliquo: inter tempus
cum aliquis imperavit
sub +*acc* = 1. (motus) in locum inferiorem;
2. sub idem tempus: eodem fere
tempore; 3. respondens ad
sub-dere = addere post; s. calcaria equo:
equum calcaribus incitare
sub-ducere = 1. navem s. ↔ deducere;
2. exercitum subducere: exercitum a
loco aliquo in alium locum ducere
sub-icere -ieciisse -iectum = 1. sub imperio
ponere; 2. adicere
sub-igere -egisse -actum = 1. sub imperium
cogere; 2. cogere
sub-inde = continuò
sub-ire = 1. subire eum: sub eum ire;
2. umeris subire: umeris sustinere
sub-legere = legere (loco alicuius,
supplendi causâ)
sublimis -e = 1. altus, superiore loco situs;
2. sublimis abire: ad caelum abire

sub-mittere = demittere
sub-movere = removere
sub-scribere = sub loco scribere
subsellium -i *n* = sella humilis
subsidium -i *n* = milites qui auxilio veniunt,
auxilium
sub-terraneus -a -um = sub terra situs
sub-cedere = 1. (tecto) succedere: (tectum)
subire; 2. in locum alicuius sequi;
3. alicui succedere: in locum alicuius
succedere; 4. sequi
successor -oris *m* = qui succedit
sub-cingere = cingere
sub-clamare = clamare responsum
suc-cumbere -cubuisse ↔ resistere; rei
(*dat*) succumbere: re vinci
suc-currere = auxilium ferre
sudor -oris *m* = quod corpus facit umidum
ob calorem vel laborem
suf-ficere -fecisse -fectum = loco alicuius
facere/creare
suffragari (alicui) = suffragio favere
suffragium -i *n* = populi sententia comitiis
declarata
sumere -mpsisse -mptum = 1. (e loco) ↔
(in loco) ponere; 2. cibum sumere: esse;
3. bellum sumere: bellum incipere, inire
summa -ae *f* = 1. ↔ pars; summa rerum:
universae res; 2. summa alicuius pars;
3. numerus computando factus
summum -i *n* = locus summus
summus -a -um *sup* <superus, *comp*
superior ↔ inferus = 1. *sup* <superus;
2. maximus; 3. summa alicuius pars;
4. ultimus
su-ove-aurilia -ium *n pl* <sus+ovis+taurus
= sacrificium quo immolatur sus et ovis
et taurus
super +*abl* = de
super +*acc* ↔ sub +*abl/acc*
super = in loco superiore/summo
superare = 1. vincere; 2. transgredi;
3. superesse; 4. superior esse
superbia -ae *f* <superbus
superbus -a -um = qui alios contemnit
super-eminere = eminere, superior esse

super-esse = 1. ↔ de-esse; 2. reliquus esse;
3. alicui superesse: post aliquem/
aliquid superesse (=vivere)
super-fundere (se) = effundi super ripas
superior -ius *comp* ↔ inferior = 1. *comp*
<superus; 2. numero superiores: plures;
3. locus superior: rostra; 4. prior
superus -a -um = 1. ↔ inferus; 2. di superi:
di caelestes
super-venire + *dat* = subitò adoriri
supplementum -i *n* = milites ad numerum
supplendum
sup-plêre -evisse -etum = augêre addendo
quae desunt
supplex -icis = orans
supplicatio -onis *f* = dies festus quo populus
ad omnia templa dis gratias agit
supplicium -i *n* = 1. poena severissima,
poena capitis; 2. cruciatus maximus
supra + *acc* = 1. in parte superiore/summâ;
2. trans, ultra; 3. plures quàm
suprà = 1. antea (in scriptis); 2. quae
superiora (priora) sunt
supremus -a -um = summus, ultimus
surgere sur-rexisse = 1. ↔ sedêre,
↔ recumbere; 2. eminêre
sus suis *m/f* = porcus
sus-cipere = 1. capere et sustinêre;
2. accipere et suum facere; 3. recipere;
4. pati, subire
suspectus -a -um = 1. cui nemo confidit;
2. qui male fecisse putatur
sus-pendere -disse -ensum = pendentem
facere
suspiciari = 1. credere incipere; 2. animo
sentire
suspicio -onis *f* ↔ fides; in suspicionem
adducere: suspectum facere
sus-tinêre = 1. retinêre aliquem/aliquid ne
labatur; 2. tenêre erectum; 3. repugnare,
resistere; 4. tenêre, continêre; 5. pati;
6. conservare

T

tabella -ae *f* = 1. parva tabula; 2. alveus
tabernaculum -i *n* = tectum in castris
tabula -ae *f* = 1. lignum ceratum (cerâ
opertum) ubi stilo scribitur; 2. tabula
(picta): imago in tabulâ picta; 3. tabula:
tabula picta; 4. tabulae publicae:
aerarium
tabularium -i *n* = amplum aedificium in
quo tabulae et litterae publicae
servantur
tacêre = 1. non loqui, non facere verbum;
2. rem t.: de re tacêre, non loqui de re
taedêre = taedet me rei (*gen*): res mihi
molesta est
talentum -i *n* = 1. XXIV milia sestertium
(pecunia Graeca); 2. Graecorum pondus
statutum maximum [26 kg]
tam-quam = 1. sicut; 2. tamquam si
tandem = 1. postremò (post longum
tempus); 2. tandem + *imp*: age!; 3. qui
tandem ...?: dic, rogo
tangere tetigisse tactum = 1. manum/
digitum ponere in re aliqua; 2. afficere
tantùm = 1. non magis quàm; 2. adeò
tantum -i *n* = 1. tam multum; 2. tanti (esse):
tanti pretii
tantum-modo = tantùm
tectum -i *n* = 1. summum opus quo tegitur;
2. domus
tegere texisse tectum = 1. operire;
2. occultare; 3. celare
telum -i *n* = 1. pilum vel sagitta; 2. securis
temere = temerario modo, ↔ caute
temeritas -atis *f* = nimia audacia
temperare = 1. placidum facere (↔ turbare);
2. ab aliquo t.: abstinêre; 3. (certâ
ratione) miscêre ac mutare
tempestas -atis *f* = 1. magnus ventus qui
mare turbat ac altos fluctûs facit; 2. eâ
tempestate: eo tempore
templum -i *n* = 1. domus dei; 2. locus
(caeli) ab augure finitus et sacratus;
3. spatium sacrum
temptare = 1. conari; 2. experiri; 3. bello
temptare: bello experiri

tempus -oris *n* = 1. longitudo quam aliquid durat; 2. tempus in quo aliquid accidit; 3. tempora anni: aestas, hiems, ver, autumnus; 4. tempus esse +*inf.*: tempus esse aptum ad aliquid faciendum; 5. tempora verbi: praesens, praeteritum, futurum; 6. tempora: occasio

tendere tetendisse tentum/tensum =
1. extendere; 2. (in locum) ire;
3. tendere ut: operam dare/postulare ut;
4. insidias tendere: insidias parare

tener -a -um = 1. mollis et tenuis, invalidus;
2. (oculi) teneri: pleni lacrimis

tenêre -uisse -ntum = 1. rem prehensam habêre ne cadat; 2. animum ostendere sibi ipsi prohibêre; 3. habêre; 4. tenêre (cursum): navigare, pergere navigare;
5. (locum) tenêre: ad locum pervenire, attingere; 6. vincere

tenuis -e = 1. gracilis, ↔ crassus; 2. (aer) rarus, qui facilè evanescit

ter = 1. 3x; 2. ter quaterque: iterum iterumque

terere trivisse tritum = (tempus) terere: (t.) consumere

terminus -i *m* = lapis quo finis designatur

terrestris -e <terra

terror -oris *m* <terror = 1. metus, pavor;
2. homo/res qui/quae terret

tertiò = tertium

tertiùm = tertia res quae eadem fit

testamentum -i *n* = litterae de bonis hominis mortui dividendis

testari = testem facere

testis -is *m/f* = 1. qui adest et videt;
2. spectator

thalamus -i *m* = cubiculum coniugum

thema -atis *n* = vocabuli pars cui in declinando adiciuntur variae litterae

thermae -arum *f* = magnae balneae

thesaurus -i *m* = auri et argenti copia occulta

tigris -is *f* = animal ferum lineis nigris et maius quam leo

tingere tinxisse tinctum = umidum facere

tiro -onis *m* = novus miles

titulus -i *m* = quod suprâ scribitur

tolerabilis -e = tolerandus

tolerare = ferre, pati

tollere sustulisse sublatum = 1. sursum movêre; in caelum t.: gloriâ afficere;
2. sumere et secum ferre, auferre;
3. clamorem t.: clamare; 4. animum t.: audacior fieri; 5. adimere; 6. bellum tollere: bellum finire; 7. rumpere;
8. occîdere

tonare -uisse: tonat = tonitrus fit

torquatus -a -um = torque ornatus

torquis -is *m* = ornamentum quod circa collum induitur

torrêre -uisse tostum = igne siccare

torus -i *m* = lectus

tot-idem = idem numerus

trabs -bis *f* = 1. lignum longum quo tectum domûs tenetur; 2. navis

tractare = 1. afficere; 2. gerere

tra-dere = 1. dare (de manu in manum);
2. narrare; 3. traditur: fertur, narratur

tra-ducere = 1. transfêre; 2. aliquid t.: trans aliquid ducere; 3. (tempus) t.: terere, consumere

tragicus -a -um = qui tragoedias scribit

tragoedia -ae *f* ↔ comoedia

tragula -ae *f* = iaculum

trahere traxisse tractum = 1. ducere (currum); 2. post se ferre; 3. originem trahere: ortus esse; 4. (tempus) trahere: producere; 5. trahi: necessitate adduci

trâ-icere = 1. traducere; 2. transire;
3. transfigere

trans +*acc* = 1. motus ab parte loci citeriore ad partem loci ulteriorem; 2. ultra (↔ cis)

trâns = ultra (↔ cis)

trans-cendere = scandendo transire

trans-ferre -tulisse trans/tra-latum = 1. ferre in alium locum; 2. in triumpho ferre

trans-figere = per medium corpus percutere

trans-fuga -ae *m* = perfuga

trans-fugere = ad hostem fugere

trans-gredi -gressum = transire

trans-igere -egisse -actum = peragere

trans-mittere = traicere
tran-silire -uisse < trans +salire
trans-ire = 1. ex loco in locum ire, trans locum ire; 2. ex factione aliquâ in aliam venire
transitio -onis *f* < transire
transitus -us *m* < transire
trans-marinus -a -um = qui trans mare est
trans-portare = traicere
trans-vehere = ultra mare vehere, transferre
trecentesimus -a -um = CCC
trepidare = trepidus esse
trepidatio -onis *f* < trepidare
trepidus -a -um = pavidus, timidus
tribuere -uisse -utum = 1. praebere, dare; 2. fortunae t.: fortunâ factum esse censere; 3. aliis t.: ab aliis factum esse dicere
tribunal -alis *n* = locus superior cum sede magistratus
tribunatus -us *m* = dignitas tribuni
tribunus -i *m* = 1. praefectus; 2. t. Celerum equitibus praerat; 3. tribuni plebis deni quotannis creantur qui annuam habent potestatem et legi/iudicio intercedere possunt; 4. tribuni militum seni singulis legionibus praefecti sunt
tribus -us *f* (*pl dat/abl*-ubus) = 1. nomen regionum urbis; 2. centuria
tributum -i *n* = pecunia quae rei publicae tribuitur, vectigal
tridens -entis *m* = Neptuni sceptrum
triduum -i *n* = tres dies
triennium -i *n* = tres anni
triens -entis *m* = tertia pars assis
tri-geminus -a -um = 1. (fratres) trigemini: tres eodem die nati; 2. trigeminorum
tri-remis -e = navis quae ternos remos habet
triticum -i *n* = frumenti genus ex quo panis albus fit
triumphalis -e < triumphus
triumphare = triumphum agere
triumphus -i *m* = cursus imperatoris (=dux victor) per urbem
trium-viralis -e < triumvir

trium-viri -orum *m pl* = III viri quibus negotium publicum mandatur
trucidare = crudeliter occidere
trux -ucis = ferox
tuba -ae *f* = instrumentum longum metallicum quo flato sonum reddit
tubicen -inis *m* = qui tuba canit
tueri = 1. tutum facere, custodire; 2. intueri, spectare
tum = 1. deinde; 2. tunc; 3. cùm ... tum: et ... et, non modò ... sed etiam
tumêre = tumidus esse
tumidus -a -um = turgidus, turbidus
tumultuarius -a -um < tumultus
tumulus -i *m* = collis parvus
turba -ae *f* = 1. multitudo hominum; 2. tumultus
turbare = 1. turbidum (↔ tranquillum) facere; 2. perturbare; 3. sordidum facere miscendo; 4. ordinem solvere, destruere
turma -ae *f* = equitum numerus XXX
turmatim = in turmis
turpis -e = 1. foedus; 2. indignus
turris -is *f* = aedificium altum ad urbem defendendam exstructum
tutò *adv* = sine periculo
tutor -oris *m* < tueri = qui pro patre mortuo liberos educandos curat
tutus -a -um = 1. sine periculo; 2. defensus; 3. certus, verus
tyrannis -idis *f* = imperium tyranni

U

uber -eris = fertilis
uber -eris *n* = pectus feminae quo liberi/pulli aluntur
ubi +*perf* = ubi primùm, postquam
ubi +*plusq coni* = ubi +*perf*; cùm +*plusq coni*
ubi-cumque = quocumque loco
udus -a -um = umidus
ulcisci ultum = 1. ulcisci iniuriam: punire eos qui iniuriam fecerunt; 2. aliquem ulcisci: necem alicuius ulcisci

ultimus -a -um *sup* <ultra = 1. postremus; 2. extremus; 3. ultimo excidio: ultimo excidii tempore; 4. ad ultimum: ad extremum, ad postremum, postremò

ultor -ris *m* = 1. qui ulciscitur; 2. ultor alicuius: qui alicquem ulciscitur

ultra +*acc* ↔ citra

ultrà = nihil ultrà: nihil aliud

ultrix -icis *f* = quae ulciscitur

ultrò = 1. suâ sponte; 2. sine causâ; 3. non petens; 4. u. citròque: hùc et illùc, inter nos, invicem

ululatus -us *m* <ululare

umbra -ae *f* = 1. ↔ sol; 2. phantasma; 3. sub umbras: ad Inferos

unà = 1. unà cum: simul cum; 2. unà: unà cum eo

unda -ae *f* = parvus fluctus

unde = 1. ↔ quò; 2. a loco/parte qui/quae; 3. a quo/quibus

un-de-vicesimus -a -um = XIX

undique = ex omnibus locis/partibus

unguis -is *m* = manus vel pes animalium secans

unice = admodum, singulariter, valde

unicus -a -um = unus et solus

unus -a -um = 1. I; 2. solus; 3. primus; 4. quidam; 5. ad unum omnes: omnes uno ore

unus-quisque = singuli

urgère = 1. premere; 2. instare

usquam = ullo loco

usus -us *m* = 1. <uti; 2. usu: occasione; 3. mos, consuetudo; 4. usu venire: evenire; 5. usui esse: utilis esse

ut/uti *adv* = 1. tamquam, idem atque/ac; 2. eodem modo quo; 3. verbi gratiâ; 4. ut +*adi*, v.g. ut piger discipulus: piger ut sum/es/est, quia piger sum/es/est

ut/uti *con* = 1. eodem modo quo; 2. ut +*coni*, v.g. volo ut venias: ut completivum, sensum verbi complet (id. ac “volo te venire”); 3. ut +*coni*: ad +*ger*, quia vult +*inf*; 4. (tam, ita, sic, et cet.) ut +*coni*: ut consecutivum, quod sequitur ex alterâ oratione; 5. fit ut

+*coni*: ut completivum; 6. mos est ut +*coni*: more fit ut; 7. ut +*coni*: quomodo; 8. ut primùm +*perf* = cùm primùm; 9. ut +*perf*: ut primùm, postquam

ut-cumque = quocumque modo

uter-que ultra-que utrum-que = 1. et unus et alter (diverso tempore); 2. utrique: uterque; 3. utrique: et unus et alter (nomina sensu plurali, ut populus)

uti/utî = ut, utinam

utilis -e = qui prodest (↔ inutilis)

utpote = scilicet

utrimque = ab utrâque parte

utrobique = utroque loco, utrâque parte

uxorius -a -um = qui uxorem habet

V

vacuus -a -um = 1. qui nihil continet;

2. vacuus aliquo: sine aliquo

vadere -sisse = ire, procedere

vadum -i *n* = aqua humilis (↔ altum)

vagari = 1. errare; 2. mente errare

vagina -ae *f* = res in qua gladii conduntur

vagitus -us *m* <vagire

vagus -a -um = errans

valère = 1. ↔ aegrotare; 2. validus esse;

3. vale!: id dicit qui discedit

valetudo -inis *f* = 1. salus, <valère; 2. mala valetudo

vallare = protegere

vallus -i *m* = palus ad castra munienda

vanus -a -um = vacuus, frustrâ factus

vastare = vastum (desertum) facere

vastus -a -um = 1. ingens et desertur;

2. horrendus

vates -is *m/f* = 1. homo qui divino modo

res futuras praedicat; 2. poeta/poetria

vectigal -alis *n* = pecunia rei publicae

solvenda

vehiculum i *n* = currus

vel *adv* = 1. etiam; 2. aliter; 3. vel +*sup*: sane

vel *con* = sive, seu (=si vis, ad arbitrium, saltem, quod idem est, et cet.)

velare = veste operire

velim +*coni* = utinam

venari = feras persequi et occidere

venator -oris *m* = qui venatur
venenatus -a -um = venenus gerens
venenum -i = cibus vel potio quae mortem affert
venia -ae *f* = 1. gratia qua ignoscitur factio;
2. veniam dare: ignoscere
venire venisse ventum = 1. huc ire; 2. oriri, nasci; 3. ventum est: venerunt
ven-ire -eunt -iisse = vendi (*pass*)
venter -tris *m* = 1. pars corporis infra pulmones, quò it cibus esus; 2. ventrem ferre: gravida esse
venun-dare = vendere
verbum -i *n* = 1. pars orationis;
2. vocabulum; 3. verba facere: loqui;
4. verba dare: illudere
vergere (in partem) = spectare, verti
versare = 1. huc illuc vertere; 2. in animo versare: excogitare; 3. reputare
versari = 1. huc illuc moveri, errare; 2. in periculo v.: in periculo esse, implicari;
3. habitare; 4. volvi, in orbem moveri, verti
vertere -tisse -sum = 1. se movêre ad aspiciendum id quod est post tergum;
2. ad aliquem vertere: ad aliquem spectare; 3. verti: circum moveri; 4. se vertere: mutare; 5. vertens: qui vertitur
vertex -icis *m* = 1. aqua quae vertitur, gurgis; 2. pars summa, culmen;
3. summa et imma orbis pars
verum -i *n* = 1. id quod verum est; 2. bonum et aequum; 3. veri similis: qui verus esse videtur
verus -a -um = 1. is cui error non est, ↔ pravus; 2. ↔ fictus; 3. certus, ↔ dubius;
4. verum esse: rectum esse, oportêre;
5. verius: potius
vesci = (carne) vesci: cibo uti, (carnem) êsse
vestibulum -i *n* = locus clausus ante ianuam
vestigium -i *n* = 1. pes humi impressus;
2. aliquid in aliquo impressum 3. quod reliquum est; 4. in vestigio: in loco ubi statur
vetare -uisse -itum ↔ permittere

vetus -eris *sup* veterrimus = antiquus
vetustas -atis *f* < vetus
vetustus -a -um = vetus
vexare = 1. male tractare; 2. identidem aggredi, vastare
viam -ae *f* = 1. linea terrae munita ad iter faciendum inter urbes; 2. linea terrae munita inter urbis domos/vicos; 3. iter;
4. modus agendi; 5. viam facere: iter facere
viaticum -i *n* = pecunia ad viam (:iter) necessaria
vicem, per v. = invicem
vicesimus -a -um = XX
vicinitas -atis *f* < vicinus
vicinus -a -um = qui prope habitat
victima -ae *f* = hostia
victrix -icis *f* = femina victoris
vicus -i *m* = 1. pars urbis, viae domûsque; via quae per vicum fert; 2. parvum oppidum
videlicet (< vidêre + licet) = scilicet
vidêre vidisse visum = 1. oculis accipere, sentire; 2. aspicere; 3. curare; 4. videri: similis alicui esse; 5. videri: putare, existimare; 6. videri: cogitare, mente creare; 7. patribus (senatoribus) videtur: placet patribus, patres volunt; 8. reputare
vidua -ae *f* = mulier quae maritum amisit
vigêre = valêre, vivus ac validus esse
vigil -is = vigilans
vigilia -ae *f* = 1. una ex quattuor partibus in quibus nox dividitur; 2. vigiliae ↔ somnus
vigor -oris *m* = vires
vincere vicisse victum = 1. aliquis certamine validior quam alius esse;
2. hostes proelio caedere; 3. probare, demonstrare aliquid certum esse
vinculum -i *n* = vinculum
vinculum -i *n* = id quod aliquis vincitur
vindicare = 1. ulcisci; 2. v. in libertatem: liberare
vineae -ae *f* = 1. agrum in quo vites crescunt;
2. machina e ligno effecta sub qua milites telis tuti ad moenia procedunt

violare = 1. (rei sanctae) vim afferre;
2. frangere (fidem et c.)
violenter *adv* < violentus
violentus -a -um = qui vi utitur, ferox
virginitas -atis *f* < virgo
virgo -inis *f* = femina quae nondum habet
maritum
virilis -e < vir = 1. stirps virilis: filius;
2. viri, ut vir; 3. toga virilis/pura: toga
alba sine purpurâ quam Romanus pubes
sumit positâ togâ praetextâ
viritim = per singulos viros
virtus -utis *f* < vir = 1. (militis) virtus: fortis
animus; 2. indoles et ingenia viri bona
vis vim vi *f* = 1. potestas; 2. impetus;
3. alicui vim afferre: alicui malum dare;
4. magna vis (alicuius rei): magna
copia; 5. multitudo; 6. robur, magnitudo
visere -sisse = 1. visum ire; 2. spectandi
causâ adire
visu *sup II* < vidêre
visum -i *n* = quod videtur
visus -us *m* = visum
vita -ae *f* = 1. < vivere; 2. vitam agere:
vivere
vitis -is *f* = 1. arbor quae uvas dat; 2. virga
centurionis vite facta
vitium -i *n* ↔ virtus
vituperare ↔ laudare
vivus -a -um = 1. qui vivit; 2. fluenti

vix-dum = vix adhuc
vocare = 1. nomen alicuius dicere ut huc
veniat; 2. appellare; 3. alicui dicere
'eum ad locum venire velle'; 4. in
crimen vocare: accusare; 5. in periculum
vocari: in periculum venire
volitare = hùc illùc volare
volucris -is *f* = avis quae volat
voluntarius -a -um ↔ coactus
voluptas -atis *f* = quod delectat, res iucunda
(↔ dolor)
volvère -visse volutum = 1. circum (in
orbem) agere/vertere; 2. (cum) animo
volvère: reputare; 3. volvi: verti;
4. volvi: versari, in orbem moveri, verti
vorago -inis *f* = 1. locus quo naves fluctibus
vorantur (:merguntur); 2. locus cuius
fundus altissimus est
vovère vovisse votum = (deo) promittere
vulgo *adv* = inter vulgus, passim
vulgus -i *n* = populus, plebs
vulnus -eris *n* = 1. id quod in corpus accipit
eum qui pulsatus est; 2. dolor
vultur -is *m* = avis quae corporibus mortuis
vescitur

Z

Zephyrus -i *m* = Favonius, ventus qui ab
occidente flat

NOTAE

<i>abl</i>	ablativus	<i>n</i>	neutrum
<i>acc</i>	accusativus	<i>nom</i>	nominativus
<i>act</i>	activum	<i>part</i>	participium
<i>adi</i>	adiectivum	<i>pass</i>	passivum
<i>adv</i>	adverbium	<i>perf</i>	perfectum
c., cet.	ceteri -ae -a	<i>pers</i>	persona
<i>comp</i>	comparativus	<i>pl, plur</i>	plural
<i>coni</i>	coniunctivus	<i>plusq</i>	plusquamperfectum
<i>dat</i>	dativus	<i>praep</i>	praepositio
<i>decl</i>	declinatio	<i>praes</i>	praesens
<i>dep</i>	deponens	<i>sg, sing</i>	singularis
<i>f</i>	femininum	<i>sup</i>	superlativus, supinum
<i>fut</i>	futurum	v.	vide, versus
<i>gen</i>	genetivus	<i>voc.</i>	vocativus
<i>ger</i>	gerundium, gerundivum	=	idem atque
<i>imp</i>	imperativus	↔	contrarium
<i>imperf</i>	imperfectum	:	id est
<i>indecl</i>	indeclinabile	/	sive
<i>inf</i>	infinitivus	<	factum ex
<i>loc</i>	locativus	>	fit
<i>m</i>	masculinum		finis thematis

BIBLIOGRAPHIA

Charisii Ars Grammatica. K. Barwick, 1964

Doderlein, L. Hand-book of Latin Synonymes. Trad.: Arnold, H. H.
London: Gilbert, J. & Rivington, J., 1841

Forcellini, Aeg. Lexicon Totius Latinitatis.

Lewis, C. T. & Short, C. A Latin Dictionary.

<<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus:text:1999.04.0059>>

Orberg, H. Lingua Latina Per Se Illustrata: Pars I: Familia Romana. Dania: Domus Latina, 2005

Orberg, H. Lingua Latina Per Se Illustrata: Pars II: Roma Aeterna. Dania: Domus Latina, 2003

Orberg, H. Lingua Latina Per Se Illustrata: Indices. Dania: Domus Latina, 2002

Mir, J. M. (dir.). VOX: Diccionario ilustrado latino-español español-latino. Barcelona: Bibliograf S. A., 1996

RAE. Diccionario de la lengua española: Vigésimo segunda edición.
<<http://buscon.rae.es/>>

Wagner, F. Lexicum Latinum seu Universae Phraseologiae Corpus Congestum. Trad.: Borgnet, A. Brugis, 1878